

SLOVENSKI NAROD

Izjava vsak dan popoldne, izjemoma nedelje in praznika. — Inerati do 50 poti vrst 2, do 100 vrst 2, do 100 do 500 vrst 2, do 500 vrst 2, do 500 vrst 2, do 500 vrst 2. Popust po dogovoru, inerati davki posebej. — Slovenski Narod vsake mesečno v Jugoslaviji Din 12.-, za tiskarstvo Din 25.-. Rokopis se ne vrača.

UREDNIŠTVO IN UPRAVNIŠTVO
LJUBLJANA, Knafljeva ulica 2. et. 5.
Telefon: 31-22, 31-23, 31-24, 31-25 in 31-26

Podružnice: MARIBOR: Strommayerjeva 3b — NOVO MESTO: Ljubljanska c. telefon št. 36. — CELJE: celjsko uredništvo: Strommayerjeva ulica 1, telefon št. 66; podružnica uprave: Kosenova ulica 2, telefon št. 190. — JESENICE: Ob kolodvoru 101
Poštna hranilnica v Ljubljani št. 10.351.

Anarhija v Španiji:

Želja po maščevanju

Notranje in zunanje posledice v presoji maroškega opazovalca

Tanger v avgustu. B. Razvoj državljanske vojne v Španiji dopušta površni vtis, da bodo organizirane in disciplinirane čete generala Franca odnesle končno zmago nad sicer številnejšim, a manj discipliniranim in vojaško manj združenim nasprotnim taborom. Madridskim četam primanjkuje predvsem izkušenih oficirjev. Ob zasledovanju poročil s fronte se zdi, da so v stalni ofenzivi samo uporniki, madridska vlada pa da se samo brani, in sicer na vseh straneh: zdaj na severu, zdaj na jugu, zdaj spet na zapadu. Ta vtis potrjuje dejstvo, da so na vseh poteh, ki vodijo v Madrid, porušeni vsi mostovi, kar naj bi upornikom preprečilo vsako prodiranje proti prestolnici. Toda to so samo površni vtisi, ki jih po dejanskem razvoju dogodkov ni mogoče kontrolirati.

Glede poteka in načina bojev soglašajo tu v Tangerju vsi španski državljani, naj bodo Katalonci, Andaluzci ali španci iz severnih pokrajin. Obe stranki pobijata svoje nasprotnike z isto intenzivnostjo, le da so ti pokoli bolj sistematični na uporniški in bolj krvolčni na strani vladnih pristav. Skrajni levčarski elementi odgovarjajo na obsojajoče opazke povsem hladnokrvno: »Ponovne izkušnje republikanskega režima so pokazale, da smo tako dolgo ne more zmagati, dokler pušča pri življenju oficirje, duhovnike, meščane in gospodarje. Komaj jih porazimo, že vstajajo njih sile znova. Treba jih je enostavno pokončiti, prav do zadnjega! In to povelje se striktno izvršuje.

V nasprotnem taboru mislijo zopet po svoje: »Komunizem, ki ga podžiga anarhija, prinaša smrt vsemu narodu. Proti tej nevarnosti so zakoni prav tako brez uspeha, kakor so brez uspeha zdravila pri raku. Treba je to nevarnost izkoreniniti z železom! Vse, kar kaže na zunan je znak slabega, mora biti uničeno!...

Španska ne pozna zlate srede. Vse njeno življenje je en sam ekstrem. Danes sta v Španiji možna samo dva tabora: rdeči in modri, komunistični in fašistični; seveda, kakor to razumejo španci, ki si vse pojava evropskega kontinenta tolmačijo čisto po svoje. Špansko ljudstvo bi najraje ne bilo ne v prvem ne v drugem taboru, toda politika potrebuje v miru pristaje in v boju — bojevnike: zato sama natakne vsakemu pešcu svojo posebno etiketo, ga uvrsti v svoje vrste in mu da orožje v roke, da se bori proti »nasprotniku«. To je slika današnje Španije, ki se zvia v strastnih bolečinah divjega bratromorja klanja. Ozračje je preveč nasičeno z želim po maščevanju, da bi bilo mogoče superirati misel o sporazumu in pomirjenju razpaljenih političnih strasti. Nekoga dne bo seveda tudi orožje padlo iz rok obeh sprtih strank, ki se bosta v medsebojnem klanju izčrpali, a španec niti tedaj ne bo priznal svojega poraza...

Sezona je obsežnemu razvoju državljanske vojne zelo naklonjena: vroče je in zemlja je suha, v kolikor ni namočena s krvjo španskih sinov. Ko bo nastopila zima, bo marsikoga minila sedanja vročurnost in strasti se bodo morda nekoliko umirile. V Madridu bo tedaj morda druga vlada, toda situacija se zaradi tega ne bo veliko izpremenila. Samo vloge si utegneta obe stranki zamenjati in to je vse, kar lahko pričakujemo. Španije si brez upornikov ne moremo misliti. Če imas v Madridu levo, se uprepa jug in sever; če imas tam desnico, pa najmanj Katalonija in vzhod. Circulus vitiosus! Zato ne moreš glede španije nikoli ničesar prerokovati.

In kaj zunanja politika? Anarhija na na znotraj skrivna marširala — skrivnostnega tudi glede bodočih mednarodnih odnosov — nove Španije. Na španskem ozemlju se danes križajo najrazličnejši zunanji interesi. Ne da se sicer na vse s prstom pokazati, a nihče ne dvomi, da so in da se razen tega še močno križajo. Občutljivost dveh sil pa je v sedanjem razvoju španske državljanske vojne naravnost otipljiva. To sta Nemčija in Italija. Kakšen bo refleks nemških in italijanskih simpatij do Francovih upornikov, če Franco zasede Madrid? Glede Nemčije so si vsi na jasnem: nova Španija bi se zavzemala za prično sodelovanje z no že zato, ker ni njena soseda. Germanistična politika bi bila razen tega utemeljena v nekaterih zgodovinskih razmislekih. Kaj pa Italija? Prijateljski odnosi nove Španije z njo bi pomenili važen preokret sredozemskega ravnotežja. Španci pa v splošnem ne simpatizirajo preveč z Italijani. Z začetjo gledajo v Sredozemlje, kjer je Italija zavzela njih nekdanjo pozicijo. Tudi Franco ni Rimu naklonjen, vendar z navdušenjem sprejema v svoji Lorbi protirdečim avione, ki prihajajo od tam. To so španski paradoksi.

K vsem tem zunanjepolitičnim problemom se v najnovejšem času pridružuje še eden: vprašanje Maroka in njegove pozicije v sedanji anarhiji. Ne smemo pozabiti, da je general Franco začel svojo revolucijo v špankem Maroku in da jo je šele od tu

zanesel na Iberski polotok. To je v samobrambi napolnilo tudi madridsko vlado, da skuša sedaj zaneliti protirevolucijo proti generalu Francu na istih tleh — v Rifu, kjer hujša domača plemena k upor, ki naj bi onemogočili nadaljnje rekrutiranje Francovih vojakov. V istem Maroku so med domačini na delu še razni tuji agenti, med katerimi so nemški posebno agili, in to celo kar na dveh nevarnih postojankah, v bližini Ifna nasproti Kanarskim otokom in lik ob maji francoskega Maroka. Tanger je središče vseh teh inlirg z leve in desne. Vse to vzemiraja seveda tudi Pariz. Tanger je danes v malem prava zrela vseh zakulisnih akcij evropske diplomacije. Nemčija je iz tangerskega območja po verskem mnenju sicer izločena, toda djaneko je to samo — optična prevrata za tiste, ki ne poznajo razmer in se zasledujejo razvoja španske drame tu na teh vročih tleh, ki so že ne-

kajkrat igrala vlogo v zgodovini evropske diplomacije.

Položaj današnje uradne Španije pa je v Tangerju precej neroden. Njeno edino založništvo je — Francoski dom, kamor se je moral pred dnevi zateči z vso svojo družino tudi španski pooblaščen minister Prieto del Rio, ki je imel to smolo, da je brez odlašanja izvršil povelje madridske vlade, naj ustavi na poti skozi Tanger uporniškega generala Sanjurja, za čegar polovanje skozi Tanger v Tetuan so slučajno zvedeli prireditelji. S tem se je Prieto del Rio na smrt zameril upornikom in njih simpatizerjem, ki so mu odkrito pričeli groziti.

Španska revolucija ima tako svoje posebne reflekske tudi izven pravih front in to je, kar danes povzroča povsod neko psihološko vzemirjenje, ki jo nevarnost pred mednarodnim mnenjem tu in tam izpreminja v pravi strah.

Izza kulis španske revolte

Židovski bankir Juan March despot medvojne in povojne Španije — sovražnik demovine št. 1

Madrid, 27. avgusta. b. Lazaro Teran, diplomatski uradnik velikega madridskega republikanskega lista »Politica«, objavlja zanimive podatke o pravem ozadiju revolte generala Franca, katere olavni faktor v Španiji je po njegovem mnenju žid Juan March, ki se je že med svetovno vojno odlikoval z raznimi nečednimi posli v škodo Španije in čigar pristise povsod vidijo tudi v sedanjem bratomornem španskem klanju.

Juan March je po Teranovih trditvah sovražnik Španije št. 1. Ta »despot Balearov in zlasti Mallorce« je igral skrivnostno vlogo v vseh dobah novejšega španskega razvoja: najprej v času ustavne monarhije pod Alfonzom XIII., nato za Primo de Rivero, diktature ter končno v sedanji republiki. Tihotapec med vojno, ki je dohvačjal Nemčiji podmornice v Sredozemlju, je ostal tihotapec tudi v miru. Po vojni je bil zapleten v več tobačnih tihotapeških afer. Spletel je povsod sijajno mrežo svojih nevarnih zvez in kjer ni pomagala zveza je izpregovoril od njega plačani »spistoleri«. Povsod se je srečno zmazal. Postal je ena izmed največjih sil povojne Španije. Monarhija, ki ga je najprej preganjala, je končno sama segla v njegovo roko. Primo de Rivera ga je najprej označil za sovražnika demovine, a le »prekmalu« je tudi sam padel v njihove zanke.

Ob nastopu republike se je pojavil March kot sovražnik novega režima. To je bila v vseh dosedanjih španskih režimih njegova začetna taktika. Riviški španski finančni minister Cárner je ob nastopu republikanskega režima izjavil v parlamentu: Ali bo republika ukrotila Marcha ali pa bo March zmagal nad njo! V prvih dveh letih socialističnega režima se je March umaknil v tujino. Zdelo se je, da je pobegnil za vselej, toda na skrivaj je konsolidiral naprej. Podpiral je s svojim, še bolj pa tujim denarjem desničarske liste in pripravil naprej reakcije v novembru l. 1933.

Vlada druge periode republikanskega režima, ki so jo sestavljali radikali, populari in katoliki, je že bila pod njegovim neomejenim vplivom. March se je tedaj zopet vrnil v Španijo in nadaljeval s svojim najbolj priljubljenim poslom — tihotapstvom tobaka med Španijo in Afriko, po letošnjih februarjskih volitvah pa je moral zopet zapustiti Španijo. Tedaj se je pričel drugi del njegove zarote proti republikanskemu režimu, to pot na strani socialistov. Skop po svoji naravi, ni hotel sam financirati svojih zarotniških poizkusov. Zato se je obrnil za finančno pomoč najprej v London in nato v Rim, obljubljal je v primeru nacionalistične zmagi odstop Balearov in Ceute, katerih strateški pomen je za Španijo izredno velik. Baje je že obljubljal tudi Nemcem Kanarske otoke.

Za svoje namene je končno pridobil generala Franca, brata znanega španskega letalca, ki je politično skakal iz enega ekstrema v drugega in se je zato Marchu zelo posebno pripraven za dosego njegovih ciljev, zlasti to, ker velja Franco za enega izmed najbolj inteligentnih oficirjev današnje Španije. Toda Franco je bil tedaj »prepričan republikanec in ga je bilo treba šele pridobiti. Znano je, da se Franco ni udeleževal prvih posvetov zarotnikov, domneva pa se, da je bil to samo varljiv videz, ker bi si drugače ne mogli razložiti njegove nenaadne politične metamorfoze. saj je 5. junija letos podal povsem lojalno izjavo nasproti republikanskemu režimu. March ga je že tedaj imel v svojih

rokah. Vse drugo je avtomatsko sledilo na Marchova povelja.

Lazaro Teran je prepričan, da je bila prava zarota skovana na Balearih, kjer je bil general Franco določen za vrhovnega komandanta. Tedaj je prišlo do predaje narčtov Balearskega otočja tujim silam, ki igrajo v sedanji španski revoluciji važno vlogo. Po Teranovem mnenju je bila ta Francova veleizdaja javna tajnost še pred izbruhom državljanske vojne, ker so baje vedeli zanj v najvišjih krogih in med drugimi celo sam predsednik španske republike Alcalá Zamora. Toda skrivnostni March je razpolagal z dovolj močnimi sredstvi, da ni v njegovo rovarjenje nihče posegal.

Ce smemo verjeti tem zanimivim odkritjem španskega novinarja, je torej Juan March prva figura bratomornega klanja na Ibersem otoku.

Cabanellas proti katalonski avtonomiji

Lizbona, 27. avgusta. AA. General Cabanellas, ki je prisel v Seviljo, je izjavil novinarjem, da bodo uporniki po svoji končni zmagi izvedli svobodne volitve. Ko so ga vprašali zastran avtonomije Katalonije, je dejal, da ni pristal pokrajinskih avtonomij. Katalonija je s svojim zgledom pokazala, kako se da zlorabiti avtonomija, je dodal, vendar pa je v načelu za decentralizacijo uprave v raznih pokrajinah, pri čemer je seveda treba prepuščati centralni vladi pravico do končne odločitve.

„Kamerun“ je vozil orožje

London, 27. avgusta. AA. »Times« poroča iz Lizbone, da je nemški parnik »Kamerun«, ki ga je ustavila španska križarka »Libertad«, izkrcal v Lizboni 800 ton vojnega materiala. Tudi švedski parnik je izkrcal v Lizboni veliko količino vojnega materiala, ki bo prepeljan preko Portugalske španskim upornikom.

Ustavitev prometa

Madrid, 27. avgusta. d. Madridska vlada je naprosila upravo nemške Lufthanse, naj ustavi promet med Madridom in kraji v inozemstvu, kar se je zgodilo z večerajšnjim dnevom.

Nemški odpravnik poslov je odpotoval v Berlin, da poroča o položaju v Španiji.

Sumljivi španski ladji

Gibraltar, 27. avgusta. o. Radio v Sevilji je večeraj poročal, da so angleške vojne ladje v gibraltarskih vodah ustavile dva španska parnika in ju zaplenile, ker sta baje prevažala orožje in strelivo za španske vladne čete. Zaradi tega je vojaško povelstvo v Gibraltarju danes izdalo komunikacije v katerem pravi, da je angleška vojna ladja »Sirius« ustavila dve španski ribiški ladji, ki sta se surljivo gibali v gibraltarskih vodah. Angleški mornarji so obe ladji preiskali, na njih pa niso našli nikakršnega vojnega materiala. Zato sta smeli ladji odpluti dalje.

Prinave za rojstni dan Nj. Vel. kralja Petra II.

Beograd, 27. avgusta. p. V Beogradu se vršijo velike priprave za praznovanje 14. rojstnega dne Nj. Vel. kralja Petra II. Prireditelji bodo tudi defile čet vae b'ograj ske garnizije. Posamezne edince se že sedaj pridno vadijo za nastop pred malim najvišjim poveljnikom, da mu pokažejo vse svoje discipline in pripravljenost na vsak ukaz.

Utemeljitev moskovske obsodbe

Vojaško sodišče v Moskvi o krivdi šestnajstih justifikirancev

Moskva, 27. avgusta. b. Sodba vojaškega kolegija vrhovnega sodišča Sovjetske unije, ki je obsodilo na smrt Zinovjeva, Kamenjeva in 14 njunih tovarišev, pravi med drugim:

»Jeseni leta 1932 je prišlo po navodilu Trockega, izročencem Smirnovu, voditelju tajne organizacije trockistov v Sovjetski uniji, do združitve vseh protirevolucionarnih čet v skupni centrali, ki si je postavila za cilj izvajanje individualnega terorja proti voditeljem komunistične stranke Sovjetske unije in proti sovjetski vladi. Sodišče ugotavlja, da je ta skupna centrala na neposredno povelje Trockega in Zinovjeva organizirala in izvedla samotni umor Kirova dne 1. decembra 1934. V ta namen se je podal v Leningrad Kamenjev in sicer v juniju l. 1934. Sodišče ugotavlja nadalje, da so v istem letu poizkušali izvesti atentate proti Stalinu obtoženci Bakajev, Reinhold in Dreizer. Med leti 1932 in 1936 je skupna centrala na diskretno povelje Trockega poslala iz inozemstva v Sovjetsko unijo večje število inozemskih teroristov. V novembru l. 1932 je poslal Trocki Bernana Jurina in Erica Davida, katerima je dal podrobnna navodila za umor Stalina. Istega leta je poslal Trocki iz Berlina v Moskvo terorista Nathana Luria, ki je skupno s Fricom Weissom, ki je tedaj polpretozvo, da je inozemski specialist bival v Moskvi, dejansko pa bil agent Gestapa in Himmlerjev zaupnik, pripravil atentate na Stalina. Vorošilova, Kaganoviča in Ordžonikidzeja.

Zadnji trenutki obsojencev

Moskva, 27. avgusta. r. V sovjetskih uradnih krogih odklanjajo vsako vest o

zadnjih trenutkih na smrt obsojenih zarotnikov in o načinu njihove usmrtnitve. Novinarjem so samo povedali, da je bilo vseh 16 obsojencev usmrtenih v posebnem poplopiu jetnišnice v Moskvi. Najbrže so jih po starem sovjetskem običaju ustrelili s samokresom v tilnike. To je star način usmrtnitve vseh političnih obsojencev, ki se GPU boji za nje, da bi ne prišlo zaradi njih do nemirov.

Samo predigra

London, 27. avgusta. r. V zvezi s usmrtnitvijo obsojencev v moskovskem procesu piše »Daily Mail« med drugim, da je bila justifikacija samo predigra in da pridejo na vrsto še drugi Stalinski nasprotniki, med njimi tudi bivši sovjetski poslanik v Londonu Sokolnikov. »Morningpost« vprašuje, čemu je bila Stalinu potrebna v sedanjem trenutku taka krvava tragikomedija.

Novo aretacije

Leningrad, 27. avgusta. r. Po vsej Rusiji zapirajo osumljence, o katerih domnevajo, da so v kakršnikoli zvezi s pristaji Trockega in Zinovjeva. Aretirali so že več tisoč osumljencev.

Gestapo in moskovski proces

Praga, 27. avgusta. r. Med moskovskim procesom je priznal sedaj že ustreljeni Olberg, da je bil v Pragi v stikih z upravnim konvencijom oddelka češkoslovske državne knjižnice Vladimirjem Tukalevskim, ki naj bi bil v zvezi s tajno nemško policijo (Gestapo). Tukalevski to odločno zanika in je poslal predsedniku moskovskega sodišča brzojavko, v kateri dokazuje nasprotno, kar je trdil Olberg. Zaradi te afe je češkoslovska vlada poslala Tukalevskega na dopust, dokler se zadeva ne pojasni.

Herriot proti ruskim emigrantskim organizacijam

Hude obdolžitve voditelja francoske radikalne stranke

Pariz, 27. avgusta. o. V listu »Ere Nouvelle« je objavil Herriot oster članek proti reakcionarnim emigrantskim organizacijam v Franciji, pri čemer je očividno mislil predvsem na ruske emigrantske organizacije. O njih pravi, da so v najtesnejši zvezi z Nemčijo in njenimi tajnimi političnimi in policijskimi organizacijami. Herriot je energično zahteval, naj se te organizacije v Franciji nemudno razpuste. Zvedelo se

je, pravi v članku nadalje, da so snovale celo načrte za organizacijo državljanske vojne v Franciji. S tem so dočela zapravlje pravico do gostoljubnosti, ki jo uživajo pri Francozih že vsa leta po vojni. Njihovo postopanje nikakor ni v skladu z azilnim pravom. Ob koncu pravi čisto jasno in določno, da so ruske emigrantske organizacije postale za Francijo opasne, ker delajo proti njenim interesom.

Roosevelt sklicuje mirovno konferenco

New York, 27. avgusta. r. Včerajšnji »New York Times« piše, da namerava prezident Roosevelt sklicati mednarodno konferenco za ureditev mira, na katero hoče povabiti osebno angleškega kralja Edwarda VIII., francoskega prezidenta Lebruna, Mussolinija, Hitlerja in Stalina. Roosevelt želi baje, da bi se sestala ta konferenca že letos v novembru.

Fašizem na Norveškem

Oslo, 27. avgusta. b. Quilling, šef nacionalne unije, ki je pred dnevi poslal norveškemu kralju pismo, v katerem zahteva takojšnje sklicanje parlamenta zaradi izgo-na Leona Trockega, je v istem pismu obrazložil kralju tudi željo svoje stranke po takojšnji odstranitvi sedanje delavske vlade, ki naj jo zamenja »nacionalna« vlada. Če Tega pa kralj na osnovi ustave ne more storiti, ker mora upoštevati dosedanje parlamentarne običaje, Quillingova nacionalna unija je stranka s fašističnimi tendencami, ki pa v sedanjem norveškem parlamentu nima svojega zastopstva, ker je pri zadnjih državnoborskih volitvah l. 1933. zbrala za svojo listo komaj 28.000 glasov.

Povratak italijanskih čet v Abesinije

Rim, 27. avgusta. b. Uradno poročajo, da sta se od konca vojnih operacij v Abesiniji do danes povrnila iz Afrike domov že obe diviziji »Gavinana« in »Gransasso«, iz Libije pa divizija »Trento«. V kratkem se povrnejo še divizija »28. oktobra« in »Peloritana« iz Abesinije, iz severne Afrike pa divizija »Assiata 2«. Tudi povratak divizij »Sila« in »Cossiria« je že predviden. Pomorske enote, ki so bile do sedaj stacionirane v vzhodnem Sredozemlju, so na povratku.

Kupujte domače blago!

Reforma tiskovnega zakona na Madžarskem

Budimpešta, 27. avgusta. AA. Za 4. september je sklicana izredna seja ministrskega sveta. Na njej bodo razpravljali o mnogostopletnih zakonskih načrtih, med njimi tudi o reformi tiskovnega zakona.

Angleška delegacija pri sovjetskih manevrih

London, 27. avgusta. b. Letos se bo prvič, odkar obstoja Sovjetska unija, tudi angleška vojaška delegacija udeležila jesenskih manevrov sovjetske armade, in sicer bodo zastopali Anglijo štirje oficirji pod vodstvom generala Wavella, ki je bil med svetovno vojno dodeljen ruski armadi na Kavkazu.

Borzna poročila.

INOZEMSKÉ BORZE
Curih, 27. avgusta. Beograd 7, Pariz 20.20, London 15.4975, New York 306.75, Bruselj 51.80, Milan 24.15, Amsterdam 208.2750, Berlin 123.35, Dunaj 57, Praga 12.68, Varšava 57.70, Bukarešta 2.50.



Od 1. — 13. septembra

LJUBLJANSKI VELESEJEM

50% popust na železnice, parobrodih, avijonih. Na odhodni železniški postaji kupite rumeno legitimacijo za Din 2.—.
Vsedržavna razstava »ZA NAS LES«. ŽIVALSKI VRT, DIVJAD V PARKU. VELIKA VETNARSKA RAZSTAVA. Industrija, obrt, trgovina. Domače preproge. Perutnina, kuni, golobi. Rife itd. Tekmovanje harmonikarjev 13. sep. KRASNO ZARAVIČE. VELIKOMESTNI VAHETE popoldne in večer. Vabimo Vas.

Trgovci za ustanovitev tovarne mila

Snuje se zadruga, ki naj bi postala lastnica tovarne mila

Ljubljana, 27. avgusta. V letih krize smo se naučili gledati na gospodarske pojave globlje; slabi časi so marsikoga izučili. Res je sicer še mnogo pesimistov, ki ne goje več nobenega posebnega upanja, da se bodo kdaj vrnila boljši časi, in ki mislijo, da ne more nihče ničesar spreminjati. Kljub temu pa čedalje bolj prodira spoznanje, da brez človeka ni tudi gospodarskih zakonov ter da si moramo pomagati sami. To spoznanje je pridrlo tudi med trgovci, ki so bili izmed srednjih stanov najbolj prizadeti po krizi. Vendar se vedno tožijo, da so mnogo premalo solidarni ter da zavest skupnosti ni bila med njimi nikdar dovolj utrjena, pač zaradi značaja trgovine, ker je trgovec svojemu tovarišu prav za prav nasprotnik kot njegov konkurent. Nedavno je pa vzniknila med trgovci ideja, ki nedvomno pomeni prelom med staro miselnostjo; trgovci so spoznali, da si lahko zelo pomagajo z vzajemnostjo tudi v trgovanju samem in ne le v splošnih stanovskih zadevah.

Začela se je med trgovci, predvsem med detajlisti, posebna gospodarska akcija, in sicer za ustanovitev zadruge, ki naj postane lastnica tovarne mila. Trgovci so pokazali popolno razumevanje za ustanovitev zadruge, saj se dobro zavedajo, kako velikega pomena bi bila povsem domača tovarna mila, ki bi ne bila kapitalistično podjetje, temveč bi koristila vsemu stanu. Trgovci bi bili kot zadrugniki hkrati producenti ter bi ne bilo med producentom in konzumentom posredovalca, kar bi seveda zelo koristilo tudi konzumentu samemu. Na prvi pogled se zdi morda ta misel naivna glede na ogromno finančno moč nekaterih tovarn mila, ki bi jim konku-

renca ne šla v račun. Toda naši trgovci imajo dovolj smisla za stvarnost, zato jim lahko verjamemo, da se lepa misel lahko uresniči.

Mali trgovci so sprevideli, da gospodarsko organizirani v zadrugi pomenijo gospodarsko silo, ki jo mora upoštevati tudi domači velekapital in ki mu morajo hoče-noče služiti v svojo in narodovo škodo. Spoznali so pa tudi, da bodo znali izkoristiti svoje skupno podjetje vzajemno kot trgovci blaga, izdelanega v njihovi zadrugi tovarni. Resnih pomislekov za ustanovitev zadruge torej ni več, čeprav ima akcija izredno močne nasprotnike že v začetku, ko delavci niso še znani. Idealisti propagirajo uresničitev ideje od moža do moža in zdaj še ne morejo javno nastopiti, da bi njihovega dela ne preprečili ljudje, ki bi se čutili takoj zelo ogroženi v svojih interesih, čim bi začela obratovati trgovska tovarna. Lahko pa rečemo že zdaj, da akcije trgovcev ne bo mogel nihče preprečiti. Njihovo delo sicer lahko ovira, toda s tem bo le še tem bolj vzpodbudil ideal delavcev, da bodo delali še s tem večjo vneto za ustanovitev zadruge in tovarne.

Kakor smo že naglasili, trgovci so v splošnem naklonjeni akciji in pomislekov nimajo posebnih niti glede gnotne strani, saj zadrugi deleži ne bodo visoki. Tovarna bo lahko začela obratovati tudi z najmanjšim obratnim kapitalom, medtem ko bo nedvomno naraščalo število zadrugnikov, ko bodo še drugi trgovci spoznali, da je zamisel posrečena. Na strani ustanoviteljev bo nedvomno javnost, pa tudi oblast, saj ne more biti nikomur vseeno, kam odteka denar, izdan za tako važno življenjsko potrebo. Kakršna je mila. O akciji bomo še poročali.

Planini cveteli enolični, prinešeni iz — Ti-beta. Sploh bo mnogo svetlo v teh treh vrstovih, saj drevesnice in nasadi barvna Eckerja in Alpestrine alove se prve v Avstriji. Pola vagon rastlin je prišel za njune vrtove.

Tja za levo, ki mu iz širine tako mirljubno curli vodo, je pa oče in pešantje botaničnega vrta, naš Jovan princel ostro vrhove Triglava in ne vem do katerih bolj ostrih grnčavcev. Med njih peševje pa je zasidil vso našo plasnino floro. Bomo vsaj spoznali, kaj je prepevadanega, da bomo lažje pustili in saposled srečno tisti vso to redko lepoto slovenskih planin!

Koliko prati je polni paviljon, predno so nasli 50 m dolgi glavni sodobni vrli Zidari, kamosečki, instalatorji elektrike in vode ter kiparji so komaj ogibljivi vrtarjem, ki pod vodstvom samega ravnatelja Lapa stvarijo ta paradiz. Prijazno je sprejel v goste Sabo Stareta in rastline iz njegove drevesnice, ki je največja drevesnica eksotov v Jugoslaviji. Da pa naš paradiz ne more biti brez trnjevih kaktjev, so v njem tudi dobile svojo puščavo.

Vsa s sivim blagom prevlečena dvorana bo pravo

sveetišče cvetja

Tudi mračna bo, kakor tajinstveno sveetišče, edino iz tal in s stropa bo skrivnostna luč žarela na cvetje. V terek ob otvoritvi in v sredo bo sijala na same najzlahnejše vrtnice. Tudi vrtnice pokojnega Jakoba Avsca z Beričevega bodo vmes. In spoznali bomo Nigrette, temno kakor strjena kri, kakor njegova kri, ki se je strčila med vrtnicami, ko jih je pripravljala za to razstavo.

Vse naše najboljšje gojitelje cvetja bomo spoznali v Hramu cvetja in tudi tuje, slovi-te po vsem svetu. Tudi slavni pisatelj in kultivator Karl Foerster s svojimi bajnimi »sinjimi vitezi« bo vmes! Za Hram cvetja aeroplani prinese cvetje.

Zupnik Razbošek je kar sam prinesel na razstavo najlepše sadje svojih župljanov iz sončnih Tunijc, vozovi pa s kolodvora dovažajo zaboje z najdebelejšimi jabolki, najtežjimi bruskami in sploh s sadjem z vseh strani banovine. Hrišlovo grozdje iz Subotice, samo izbrano zelenjavo z vrhov Velike Ljubljane, sadne in zelenjadne konserve, sodobno orodje, škodljivce in sredstva proti njim, najstarejše in najnovejše strokovne knjige, načrte vrtove, skratka, vse dovažajo in prinašajo, a tudi srebrno in kristalno posodo, vredno, da v njej odkrije vso svojo krasoto žudeči prirode — cvet in sad.

Vse veselo hiti in vrvi, edino miren je pa starešina Frido Lenard. Zdravo rdeč in zadovoljen, močan in samozavesten, mogočno stoji med belim ograjem svojega vrta, kakor živ monument. Zato je pa tudi odklonil, da bi mu tja postavili še kakšno soho. Prav je imel! Ste ga videli? Kako je emoknil z jezikom. Kajpak, starešina je pomislil na — Singing Babies...

Novo mesto za kraljev rojstni dan

Novo mesto, 26. avgusta.

Na predvečer rojstnega dne Nj. Vel. kralja Petra II. priredi krajevni odbor Jadranske straže veliko svečanost z iluminacijami ter baklodo čolnov na Krki. Umetniško vodstvo je v rokah znanega arhitekta ing. Marjana Mušiča iz Ljubljane, piro-tehnična dela oskrbuje tvrdka Pyrota iz Zagreba. Aranziranje baklade ter iluminacije so prevzeli gg. J. Barbič, mag. ph. Andrianič ml. ter J. Pavlič. Posebni nagradni komisiji pod vodstvom g. J. Kobeta in g. Vebela bosta določili zmagovalne ladje, ki prejmejo umetniška darila. Mestna občina kakor tudi vsa kulturna in narodna društva bodo sodelovala pri mimohodu ter bodo tako solidarno in složno proslavljala rojstni dan našega mladega vladarja. Drugi dan priredi K. O. veselico na vrtu in v prostorih kavarn Central. Proslava na predvečer dne 5. septembra bo brez vstopnine in ima le namen zdražiti vse prebivalstvo v lepo manifestacijo. Ob priliki prireditve v nedeljo 6. septembra pa se bodo pobirali le prostovoljni prispevki.

Za obe prireditvi vlada veliko zanimanje, ter bo ta dan pri nas ne le mnogo gostov iz Ljubljane in drugih slovenskih mest, nego tudi iz primorskih in dalmatinskih krajev. Krajevni odbor JS je doslej prirejal vsako leto izlete šolske dece iz Novega mesta in okolice na morje in upa, da bo tudi to pot obširno z isto pozornostjo spremljalo obe prireditvi in se jih udeležilo v čim večjem številu, kajti čisti dobriček veselice je namenjen prireditvi novega izleta naše mladine na morje v prihodnjem letu.

Zadnja pot Jožeta Lapajnarja

Ljubljana, 27. avgusta.

Včeraj je spremlja Ljubljana na zadnji poti najstarejšega gasilca Jožeta Lapajnarja, ki je umrl na pragu svojega 80. leta. Pokojnika je poznala vsa Slovenija, cenili in spoštovali so ga pa tudi njegovi tovariši gasilci na Čistočlovskičevem na Poljskem in na jugu naše države, kamor je prišel ob raznih gasilskih slavnostih.

Jože Lapajnar je bil rojen v Kamni Gorici, nato pa se je izselil v Maribor, kjer je postal vodja gasilcev. Kmalu je pristopil k prostovoljnemu gasilskemu društvu in mu ostal zvest ter delaven član 57 let. Bil je poveljnik III. čete ter je požrtvovalno pomagal pri številnih požarih v Ljubljani in okolici. Gasil je pred dvajsetimi leti požar v Materi na Barju, v tovarni za kije, gasil papirnico v Vevčah, smodnišnico v Kamniku, in pomagal pri požaru gledališča l. 1887. Med potresom je bil na straži vse noči in podiral je zrahljane dimnike. Navdušen gasilec je ostal tudi še v poznih letih in je bil za svoje zasluge tudi večkrat odlikovan. Vedno se je veselil kljub naporom, trdnega zdravja, pred tedni pa ga je

zadel kap in v terek ga je pobrala smrt. Pogreb je bil včeraj popoldne v hiši Ed-kosti v Dobrovi ulici. Tamaj se je shajala velika množica ljudi in se je po blagoslovitvi krsto in molitvah razvil dolg šalni sprevod. Sprejeli so korakala četa prostovoljnih gasilcev iz Ljubljane, tobačne tovarne, Barja in šiške pod poveljstvom Stanka Pristovnika, za krstom je šla Selon-ničarska godba »Sloga«, ki je nenehoma avirala žalna koraknica. Sledil je prekras-nen venec prostovoljnih gasilcev, ki so ga nosili trije mošje, nato venec trdnice Na-glas, pri kateri je bil pokojnik nameščen dolga leta, dalje venec Društva mizarstvih pomočnikov, za njim pa skupina mizarstvih pomočnikov z zastavo njihovega združe-nja. Pred krsto je nosil gasilec na blazini 7 pokojnikovih ščitkov, na vozov s krsto pa so sledile druge vrste pogrebcev. Na zadnji poti so spremlili Jožeta Lapajnarja ljudje iz vseh stanov in poklicev, med drugimi tudi šupan dr. Adiesič. Bodi ohranjen vrlu in zaslužnemu vitez sv. Florjana blag spomin!

Štirje napadalc obsojeni

Celje, 27. avgusta.

Pred sodnikom poidecem g. Antipinom so se zagovarjali danes štirje obtoženci zaradi teške telesne poškodbe.

Dne 11. junija so bili 26letni delavec Albin Planinšek iz Podveže pri Lučah ter brata Albin in Janez Robnik v gostilni Jo-sipa, Podbreznika v Lučah. Planinšek je bil vinen in je prišel oba brata izbiti. Ko se je razvil med njimi pretep, je gostilničar odstranil Planinška iz gostilne. Brata sta nato stopila iz gostilne in vsi trije so se spet speli. Ko so se nekoliko pomirili, so je Albin Robnik vrnil v gostilno, Planinšek pa ga je spet začel klicati na korajžo in je na skrivaj pripravil žepni nož. Oba brata sta stopila k njemu, ga vrgla na tla in ga pričela brcati. V tem je Planinšek zamah-nil z nožem proti Albinu Robniku in mu prizadel na levi roki 10 cm dolgo, do ko-sti segajočo rano. Planinšek je bil obso-jen na 4 mesece strogega zaporja in v plačilo 250 Din povprečnine, poleg tega pa mora plačati Albinu Robniku 1000 Din odškodnine.

Dne 26. aprila zvečer je 27letni delavec Alojz Stante iz Zepine pri Škofji vasi v Ro-panovi gostilni na Ljubčeni pri Celju v pre-piru udaril Stanka Borlika s stolom s tako silo, da mu je zlomil zgornjo čeljust, mu izbil zob in zlomil 4 zobe. Stante je bil obso-jen na 4 mesece strogega zaporja in v plačilo povprečnine v znesku 250 Din za dobo 3 let.

Dne 19. marca sta 25letni posestnikov sin Ivan Počivavšek in njegov brat 20-let-ni zidar Franc Počivavšek iz Zagreba kvar-tala v Valenčakovi hiši v Dekmarci pri Sv. Petru pod Sv. gorami s Francem Agrežem Ker sta hotela brata goljufati, so se vsi trije speli, kakor je Agrež vstal in se na-potil čez travnik proti domu. Ivan in Franc Počivavšek sta pritekla za njim s koli v rokah in sta ga napadla. Prvi udarec s ko-lom je Agrež prestregel z levo roko, drugi udarec pa mu je izpahnil desno čeljust in zlomil dva zoba na desni strani čeljusti. Ivan Počivavšek je bil obsojen na 3 mese-ce, Franc Počivavšek pa na 2 meseca stro-gega zaporja. Vsak je obsojen še v plačilo povprečnine v znesku 250 Din, skupno pa morata plačati Agrežu 2000 Din odškodni-ne.

Iz Novega mesta

— Zaključek letošnje šole na banovin-ski kmetijski šoli na Grmu pri Novem me-stu bo dne 29. avgusta ob 9 uri. Starši in interesi vnujno vabljeni.

— Vlak ga je povozil. V Vel. Loko je v nedeljo dospel okrog 50 let stari kočar M. Rus iz Loškega potoka. Mož, ki je imel s seboj harmoniko, je po gostilnah igral, pro-ti jutru pa se je napotil dalje. Na železniškem prelazu ga je pa povozil jutranji vlak, ki je prihajal iz Novega mesta. Kolesje je siromaku odrezalo glavo, truplo pa razme-sarilo. Harmoniko, njegovo spremlevalko, pa so našli ob tiru nedotaknjeno.

— Težka nesreča pri razstreljevanju skal. Pri krajevnem cestnem odboru v Črnomlju sta bila zaposlena v kamnolomu v Semicu 30letni Sladič Franc in 28letni Alojzij Ogulin iz Osojnika. Pri raz-streljevanju skale pa se je mina prežgoda-ljvignila. Razstreljeno kamenje je težko poškodovalo oba delavca. Sladiču je raztrgalo levo roko, poškodbe pa ima tudi po vsem telesu. Ogulinu je kamenje poškodovalo obe roki in rano obraz. Oba poškodovanca so pripeljali v bolnico usmiljenih bratov.

Iz Trbovelj

— Delo na cesti Trbovlje — Zagorje pri Slačniku, kjer je bilo zaplenjenih okrog 200 delavcev, je začelo ustavljeno. Kakor smo že poročali, je stopilo na tej cesti zaple-sno delavstvo v nedeljo v stavko radi odslo-vitve nekaterih delavcev. Radi te stavke je delo banska uprava delo na tej cesti za nedoloten čas ustavila, kar bi pomenilo ve-liko škodo za Trbovlje in za Zagorje, saj bo za gradnjo te ceste porabljenih več sto-tisoč dinarjev, ki bi bili sicer drugod po-rabljeni. Občine v revirjih so radi dolgo-trajne rudarske krize gospodarsko že itak do skrajnosti izčrpane ter bi davkoplačeval-ci ne mogli prenesti nobenih novih brem-en za kakršnakoli javna dela, pri katerih bi se zaposlili vedno številni brezposel-ni, saj se za take izdatke primanjkuje sredstev. Zato so prebravili obeh dolin z vso celjemo podzavili gradnjo nove ceste iz Trbovelj preko Slačnika v Zagorje, ki se gradi na stroške banovine in pri kateri so bili zaposleni najpoboljšani brezposel-ni. Ker pa je smatralo banovinsko gradbe-no vodstvo sedanja stavko za neupravičeno, je delo na cesti začelo ustavljeno. Delo se bo sicer v doglednem času nadaljevalo, to-da pri gradnji ceste bodo zaposleni samo delavci in najbolj potrebni domači brez-poselni. — Škoda bi bila za oba kraja ze-lo velika, če bi se z gradnjo ceste prene-halo, ker bi se na eni strani brezposel-nost v obeh občinah še povečala in bi podli-brežposelnosti zopet v breme obeh občin, na drugi strani bi se pa zavlekla zgraditev te važne ceste, ki bo največjega pomena za oba rudarska revirja.

Beleznica

KOLJEDAR

Danes: 27. avgusta katoličani Jožef Kal. 9.

DANAŠNJE PRIREDITVE

Kise Matice; Zaprtlo
Kise Ideal; Gospodična gospa
Kise Unien; Tajinstveni potnik
Kise Sloga; Zaprtlo do 31. t. m.
Kise Šiška; Zaprtlo do sobote
Kise Meste; Zaprtlo (igra od petka do po-nedeljka).

DEŽURNE LEKARNE

Danes: Dr. Kmet, Ljubeva cesta 43, Trn-koczy ded. Mesni trg 4, Ustar, Selenbur-gova ul. 7.

Slovenci v Ameriki

V Bridgevilleu je vlak do smrti povozil Janeza Zigmara. Mož je bil zadnje čase nekam obupan in ni izključeno, da je skočil sam pod vlak. Bil je samec, star 52 let, doma iz Postojne. — V Chicagu je skočil skozi okno tretjega nadstropja bolnišnice Albert Muha, star 43 let. Bil je na mestu mrtev. V bolnico so ga pripeljali, ker je bil doma popil večjo količino joda. V obup so ga pognale družinske razmere. — Na vožnji iz Kalifornije v Montano se je pri-petila v St. Georgiju v državi Utah težka avtomobilska nesreča, katere žrtev je po-stala družina Topolovšek, Mati in hči sta se ubili, sina so pa težko poškodovanega prepeljali v bolnico. — Žrtev avtomobilske nesreče je postala tudi Angela Mohar, stara 48 let. Ponesrečila se je v Denveru. Zapustila je moža, dva sinova in pet hče-raz. — V Torontu je umrl Franc Vitkovič, star 35 let, rojen v vasi Podklanec v Beli Krajini. V loraški naselbini je umrl Ru-dolf Kosten, star 25 let. V Dallville je umrl Janez Krapšek, star 45 let. V Port Washingtonu je umrl Franc Bernik, star 76 let, doma iz škofje Loke, odkoder je prišel v Ameriko pred 30 leti. V La Salle je umrl Ignac Jordan, star 57 let, doma iz Groblja pri St. Jerneju. V Indianopolisu so umrli Marija Zunk, rojena Gavzova, stara 48 let, doma iz Suhodola pri Brusničah, Janez Dime, star 31 let, doma iz brusnic, Peter Stonič, star 54 let, Milan Batič, star 14 let in Helena Ponec, stara 10 let. V Yukonu je umrl Franc Vodopivec, star 44 let, doma nekje od Krškega. V Clevelandu sta umrli Lena Baltas, stara 57 let, doma iz Novega sela in Marija Ki-sovec, rojena Zajc, stara 58 let, doma iz vasi Bistrica, fara St. Rupert. V Chicagu je umrl Jurij Jerošek, star 52 let, doma iz Komende. V Calumetu je umrl Peter Lakner, star 73 let, doma iz Starega trga pri Poljanah v Beli Krajini.

Iz Maribora

— Izlet v Omišalj. »Putnik Maribor« — Celje priredi v času od 5. — 20. septembra svoj tradicionalni in tako popularni izlet v Omišalj na otoku Krku, ki slovi radi iz-redne lege in lepote ter radi bogate etno-grafske pestrosti. Izlet je tudi kompenza-cijska značaj, ker prihaja vsako leto več turistov v naša letovišča iz Hrvaškega Primorja. Cena je zelo ugodna in zna-ša z vožnjo po železnici in s parnikom, z izleti, takami in odlično oskrbo v vodil-nem hotelu Učka, iz Maribora Din 1.100, iz Celja pa Din 1.075. Takojšnje prijave na Putnik, Maribor, tel. 21—29, in Putnik Celje, tel. 119.

— Občinska seja. V terek zvečer se je vsela v mestni posvetovalnici K. redna občinska seja pod predsedstvom župana g. dr. Juvana. Po uvodnih formalnostih in predsedniškem poročilu je mestni svet od-dal raznim domačim tvrdkam zadnja dela na novi zgradbi magdalenske šole, nakar je bila kratka seja zaključena.

— Velika požarna katastrofa. V eni pre-tednih noči je izbruhnil požar v veliki me-hanični delavnici in garaži inž. Milana Le-narčiča v Josipdolu pri Ribnici na Pohor-ju. Požar se je razvil v pravcato katastrofo, saj je bilo uničenih več industrijskih lokomotiv, strojev, aparatov, črpalk, mo-torjev in drugih sestavnih delov. Požar je napravil 280.000 Din škode. Katastrofa je grozila tudi bližnji parni žagi, ki so jo ko-maj obvarovali pred ognjem. Požar je na-stal zaradi oljnatih cunj, ki so se vzele na lokomotivi.

— Huda prometna nesreča. Na cesti bli-zu Bistrice pri Limbušu je včeraj popoldne na nekem ovinku trčili motociklist Ernest Šulc iz Ruš v dvoprežni voz Josipa Kam-nika, ki mu je vozilo zlomilo levo nogo. Šulc in njegova sopolnica Ivan Petrin ter Ivan Grizold so obležali nezvestni v ob-cestnem jarku. Vse ponesrečence so pre-peljali v mariborsko bolnico.

— Arnuš priznava. Včeraj smo poročali o aretaciji nevarnega vlomilca Franca Ar-nuša, ki ima na vesti nebroj stanovanjskih vlovov. Pri prvem zaslišanju je vlomilec priznal le vlom v stanovanje sodnika dr. Kečarja v Vrtni ulici, včeraj pa je priznal tudi vlom v stanovanje učitelja Milaha Le-dinka na Teznu. Tam je ukradel 2 plašča in več oblek, kar je prodal za smešno ce-no 50 dinarjev. Upati je, da bo Arnuš tudi nadaljnje vlove priznal.

Radionročram

Petek, 28. avgusta
12: Kmečka glasba (plošče). — 12:45: Po-ročila, vremenska napoved. — 13: Napoved časa, spored, obvestila. — 13:15: Slovenske pesmi in slovenska glasba. — 14: Vreme, poročila, spored, obvestila. — 19:30: Nar-ura: Naše gledališče (Josip Kuluncič) iz Bgd. — 19:50: Reprodukcijski orkestralni koncert. — 20:10: Zenska ura: Žena in tu-ješki promet (ga Vida Lapajne). — 20:30: Operetne pesmi poje g. Jenko Vekoslav. Plan Nar. gled. — pri klavirju g. prof. Mar-ian Ljubičič. — 21:20: Instrumentalni due-ti. — 22: Napoved časa, vremena, poročila, spored. — 22:20: Ronny jazz igra (plošče). — 22:30: Angleške plošče.

V PORODNIŠNICI

Jurček pride obiskat mamico v porodniš-nico, kjer se mu je rodila sestra. Usmi-ljenka ga odvleče tudi v spalnico novoro-jenčkov. Ko se vrne k mami, ji zašep-eče v uho: — Mamica, koliko jih pa vzamemo do-mov?

Tlakovanje Aškerčeve in Cojzove ceste

Tlakovanje je prevzelo zagrebško podjetje A. Res, ki je tlakovalo tudi Bleiweisovo cesto

Ljubljana, 27. avgusta. O tlakovanju cest in nešteti obetajočih javnih delih smo govorili spomladi in zla-sti lani, ko so mnogi odrešeniki hoteli po-magati našim nezaposlenim. Mislili so tudi na tlakovanje Dolenjske ceste, na preložitve in zvezo državnih cest v Ljubljani in še na matrikari. Končno smo pa vendar do-čakali vsaj tlakovanje Aškerčeve in Coj-zove ceste, ki sta del državne ceste. Zdaj se prav za prav ni to državna cesta, ker še ni tlakovana, temveč je državna Cesta 29. oktobra, bivša Rimska z delom Emon-ske ceste med Napoleonovim trgom in Cojzovo cesto.

Rimska cesta med Tržaško in Napoleo-novim trgom je pravi labirint za avtomobilista in na nji lahko nešteto krat zaide, preden najde izhod na Cojzovo cesto. Ze zaradi tega je potrebna preložitve trase državne ceste. Pomisliti pa moramo tudi, da je Cesta 29. oktobra zelo vijugasta in ozka, razen tega pa po njej vozi še tramvaj. Stavba črta na tej cesti najbrž še ne bo zavržena v doglednem času in najboljši izhod je, da državno cesto prelože. Prelo-žitve na Aškerčovo cesto je pa še tem bolj priporočljiva, ker se razdalja med začet-kom Cojzove ceste in Tržaško cesto zelo skrajša in zveza med obema je ravna.

Tlakovanje ceste je prevzelo podjetje

A. Res iz Zagreba, ki je tlakovalo tudi Bleiweisovo cesto. Davi so začeli delati v večjem obsegu, sicer so se pa pripravljali na dela začela že v terek popoldne. Aškerčeva cesta je dolga približno 450 m. Asfaltirana bo do Gorupove ulice, in sicer po istem načinu kakor Bleiweisova cesta. Široka bo 8 m. Ker je teren zelo slab, bo do morali še posebno dobro utrditi podlago za beton, in sicer bodo nasuli 40 cm debe-lo dobrega nasipa in ga utrdili z valjarjem. Na njem bodo zbetonirali 25 cm debele betonsko podlago za asfalt. Asfalt bo 5 cm debel ter bo vili v dveh slojih. Asfaltu bo primešan vulkanski zmeti kamen, in sicer porfir, ki se je izkazal najtrpežnejši za asfalt.

Cojzova cesta in del Aškerčeve do Go-rupove ulice bo tlakovan z granitnimi kockami. Tlakovanje s kockami gre mno-go bolj od rok kakor asfaltiranje, ker za kocke ni treba betonske podlage. Delo mora biti končano v 150 koledar-skih dneh, to se pravi v dobrih 5 mesecih. Upoštevati je treba, da bodo morali delo prekiniti zaradi zime, zato se jim ne bo štelo v zamudo, ko bo delo počivalo po-zimi. Delati so začeli na Aškerčevi cesti. Zaposlenih je 40 delavcev, približno toli-ko jih pa bo še dobilo delo.

Na prste že štejejo dneve

Zadnji dnevi pred otvoritvijo letošnjega jesenskega velesejma

Ljubljana, 27. avgusta. Na velesejmu vse dirka. Po paviljonih in okrog njih. Vsakdo nekoga lovi, ki ga za vrata ni prav nikjer, za njim pa spet raz-graja lakani, kar nikjer ne more najti svo-jega zasledovalca. In vsa ta vprašanja so neznansko važna in najna, grozovito naj-na.

Zakaj nad velesejmom štrli kvišku velikanska preteča roka

in moli svojemu pet prestov proti nebu. Vsi vedo, da roka še drovi skri prvi prest. In jutri spet druga, potrjujemo tretjega, v nedeljo zvečer četrtega in v ponedeljek zadnji prest da bo v terek zjutraj nad vele-sejmom lebdela še čista pest.

Težka pest vseh mogočih zadrug, ne-mimolajna pest nezaslovoine, na velesejms-ke razstave tako neoptrno čakajoče jav-nosti. Znanstveni odličniki, gostovi! Vse na velesejmu se zaveda, da ta pest vsakogar, ki s svojim delom do otvoritve ne bo go-tov, zdrobi in smrti...

Se priporoča v molitvi in blag spomin. Naj v eno podiva!

Tako bo z njim in »Z Bogom«

Nacionalni Kraljevič se pa samo smeha. Dva nabesana vagona je pripeljal s seboj iz Beograda in taroretob že lahko dene roke v kop. Ta močnejša in zato na tudi ni treba naglice, še manj pa brezglavega razburjenja.

Oz glavo dela ima pa predsednik ras-stave »Za naš leec, stari raziner dvorni svetnik in. Ruzica. Kako lahko so človek pomeni z njim in kar samo od sebe mu vee groi Nobene nezgovornosti, sama moka, tika a tohna beseda, ki ji ne najde ugovora. Kompanija pomočnikov, takih in takih stro kovnarjev ter aditornih pomaga. In ven-dar se marviti vee po načrta ter v rodu, kakor kraljevo jagoda na potratnostru.

Gori okrog paviljona G je najbujše. Tež-ki vozovi neprestano škripljejo, ko dovaž-a jo prst in iz Dolnice kamljenje, za »Sodoben vrta. Za več takih vrto in še za kakšne! Nak, še nikoli nismo videli takih. Včasih imo v potu svojega obraza brskali po le-hah za drobnimi kamenčki in jih metali čez ograjo, sedaj pa s parizari vlačimo cent-ne skale na grede. Taka je moda, ki ved-no in povsed samo vleva in ukazuje. Gor-je mn, ki se ji ne pokori!

Predsedniku »Sodobnega vrta«, ravnate-lju Lapa niso več dosti njegove precej ra-dodamo oamernone nogo, da se mora ka s kolecom voziti po paviljonu in okrog nje-ga. In z zavistjo ovrkne njegov vsavidi pogled načelnika Kraljeviča, ker v kloster-skem vrtu že lahko tako brezakrbono dela komplimente brhki vrtnarici Katrici. Stopi Gospodični inž. arh. Katji Grasselljevi, ta-lentirani učenci mojstra Plečnika, ki se povečva vrtni arhitekturi. Tako, greh je popravljen in sedaj lahko povemo, da bo njen klosterski vrtniček neznanke fleten, domač in detekt. Same dišavice za sree in druge bolečine! Varje pa vrtniček Mati božja z Jesuškom. Vekove stara je poszi-ja tega vrta in še vedno enako blaga in pomirjujoča.

Za klosterskim zidom

pa zida, gradi in sadi profesor Vardjan naj-modernejši skalnjak. Škarpe, plošče, stop-ničke, bazenček in kipeč, povsed pa pisane blazinec rastline in grmičevje! Ali ni na-robo, da »vrdjan« ne dela na klosterskem vrtu? Gvardjani so vendar že tudi moderni! Tudi graški Kera je že od amonič tu, ker mora natvariti kar tri vrtove: simzeleci vrt in skalnjak nasproti klosterskemu in Vardjanovemu vrtu ter še alpinetum pri dr. Knafličevi bajti. Ne vemo, ako bodo okrog te prijazne bajtice tudi na Veliki

DNEVNE VESTI

— Visoki dostojanstveniki v Dalmaciji. V Dubrovniku se mudijo na počitnicah francoski minister Rene Masigli, ki je ves navdušen za naravne lepote in zgodovinske znamenitosti Dalmacije. Masigli je pomorski strokovnjak, ki zastopa Francijo na vseh trgovskih in pomorskih konferencah. Pred sibenikom je pa zasidrana luksuzna belgijska jahta »Heliopolis«, na kateri potuje po našem Jadranu več uglednih inženjerskih, med njimi egiptski minister Ahmet pašah soprogo in hčerko ter angleški lord Selson.

— Francoski parlamentarci v Jugoslaviji. V ponedeljek je napovedan prihod francoskih parlamentarcev v Jugoslavijo. Prispeli naj bi z najmodernejšim francoskim potniškim letalom na zemunsko letališče. Iz Pariza so krenili v spremstvu visokih funkcionarjev civilne aviacije. Pot jih bo vodila preko Varšave, Moskve, Nižnjega Novgoroda, Harkova, Odesa, Bukareste, Beograda in Prage nazaj v Pariz. Letalo vodi slovit francoski pilot Codos. To je prvi polet največjega in najmodernejšega francoskega potniškega letala. Letalo je široko 30, dolgo 20 metrov in teži 11.000 kg.

— Zastopniki našega gasilstva v inozemstvu. Starešina gasilske zveze Jugoslavije dr. Miroslav Matić odpotuje v septembru s skupino gasilcev in generalnim inšpektorjem Gasilske zveze na turnejo po srednji Evropi. Zastopniki našega gasilstva posetijo Nemčijo, Madžarsko, Avstrijo in Češkoslovaško, kjer bodo proučevali najnovejša gasilska tehnična priporočila.

— Naš odgovor Italiji. Včeraj je bil izročen naš odgovor na italijansko noto z dne 29. julija o obnovitvi trgovinskih odnosov med obema državama. V odgovoru sprejema naša država v glavnem italijanske predloge, zahteva pa nekatere modifikacije. Odgovor je sestavljen v vseh podrobnostih in z namenom, da bi se trgovinski odnosi z Italijo takoj obnovili brez vsakih pogajanj. Če se to zgodi, stopi trgovinski provizorij z Italijo v veljavo že 1. septembra, pogajanja za novo trgovinsko pogodbo bi bila pa pozneje. Naše stare terjatve v Italiji bi bilo treba po mnenju naše države obravnavati ločeno.

— Plesni par Pino in Pia Mlakar v Curihu. Stadttheater v Curihu, kjer so lani z velikim uspehom vprizorili balet Frana Lhotke »Vrag na vasi«, je pripravil za letošnjo sezono nov balet istega skladatelja »Sredovesta ljubava«. Scenarij za ta balet sta sestavila Pino in Pia Mlakar. Sestavila pa sta tudi scenarij za premijero novega baleta »Modri cveti«, delo skladateljev Müllerja in Kulma. Ta balet je dobil prvo nagrado v natečaju, ki sta ga razpisali obe gledališči.

— Naši kolesarji v Rumuniji. V torek zvečer so se odpeljali v Rumunijo na veliko tekmo »Tour de Roumanie« naši kolesarji in sicer iz Zagreba Grec, Prosenik in Pokupce. Iz Ljubljane pa Abulnar. Tekmovali bodo na 2247 km dolgi progi.

— 32 delavcev premakne 800.000 kg težak most. Železniški most čez Savo pri Zagrebu morajo prenesti s kamnitih stebrov na časovno leseno ogrodje. Most je težak okrog 800 ton in premaknili ga bodo za 10 metrov. To delo bo opravilo 32 delavcev s hidravličnimi dvigalkami, majhnimi tako da jih ljudje pod lokom mosta niti opazili ne bodo. S tako dvigalko dvigne en delavec z eno roko 100 ton ali pa še več prav lahko 18 cm visoko.

— O svobodi govornice vsak dan, vendar je pa na svoboda le navidezna, če nismo tudi gospodarsko samostojni in neodvisni. Koliko moramo še storiti za svojo svobodo in kaj lahko vse dosežemo, nam pa dokazuje državna razstava »Za našo lase« na japonskem velesejmu od 1. do 13. septembra. Zanesljive statistike nam bodo dokazale, da se edino po svoji krivdi še nismo osvobodili tudi v leeni industriji in obrti, čeprav lahko z manjšimi izdatki in enako spretnimi rokami proizvajamo najrazličnejše predmete za lastno porabo in tudi za izvoz.

— Išejo se dediči. V Ameriki je umrl Alojz Szelc, doma baje iz Murske Sote. Naš konzulat v New Yorku išče njegove naslednike. Informacije daje Izseljenski komisariat v Zagrebu.

— Važno za posetnike jesenskega ljubljanskega velesejma. Če si pri postjni blagajni kupite celo vozno karto in si za ceno 2 Din nabavite še rumeno železniško izkaznico, ki jo nato pustite na velesejmu potrditi, se z isto karto lahko zaenkrat vrnete domov. Ta vozna o'ajava bo v veljavi za potovanje v Ljubljano od 27. avgusta do 13. septembra vključno, a za povratek od 1. do 18. septembra 1936 vključno. V Ljubljani se boste lahko vozili z električno železnico, ker boste na podlagi velesejske legitimacije imeli znižano vozno. Z velesejsko legitimacijo velja 50% popust tudi na progah Aeroputa, dokler traja velesejem, a prevoz ročne prtljage do 15 kg je v letalih brezplačen. Na parobrodih Jadranske plovbe se vozite z velesejsko legitimacijo in karto nižjega razreda v višjem razredu v Ljubljano od 20. avgusta do 10. septembra. Vrnite se pa lahko od 3. do 20. septembra 1936, pri Dubrovaški parobrodski plovidbi pa velja enak popust za prihod v Ljubljano od 20. avgusta do 13. septembra, za vrnitev pa od 1. do 20. septembra.

— Izletniki v planine Bosne in Hercegovine naj se čimprej prijavijo v pisarni SPD v Ljubljani na Aljksandrovci cesti. Na železnicih je odobrena 75% oz. 50% znižana vozna, na parnikih pa 50% znižana vozna. Ugodnosti veljajo od 1. do 20. septembra. Prva skupina odpotuje v petek dn. 4. druga dne 5. Obkrajat z brzokolom dn. 20. uri iz Ljubljane. Vse podrobne informacije in prospekte dobite v pisarni SPD.

— Voznja po morju se poceni, ker je Jadranska plovdba obiskovalcem ljubljanskega velesejma dovolila za plačano vožnjo v nižjem razredu vožnjo v višjem razredu in sicer za potovanje v Ljubljano od 20. avgusta do 10. septembra, za povratek po morju pa od 3. do 20. septembra. Prav tako je potovanje v višjem

razredu s karto za nižji razred dovolila Dubrovačka parobrodská plovdba in sicer za potovanje v Ljubljano od 30. avgusta do 13. septembra in za povratek od 1. do 20. septembra. Vsi t popusti pa veljajo samo, če imate velesejsko legitimacijo s seboj.

— Preslava 30letnice koča na Kamniškem sedlu bo v nedeljo 30. t. m. Ob 11. uri bo maša pred kočo na Kamniškem sedlu. Za udeležence je najprikladnejše, da odpotujejo že v soboto ter prenočujejo v Kamniški Bistrici ali v koči na Kamniškem sedlu.

— Cenejša bo le'anje po zraku, ker je uprava Aeroputa dovolila obiskovalcem ljubljanskega velesejma 50% popusta na polet v Ljubljano in nazaj, dokler traja velesejem.

KINO MOSTE

Žutri v petek ob 20.30 premiera!

Slavni tenor

JAN KIEPURA

v velefilmu pesni, šlagerjev in oper

„Daj mi to noč“

Film je v nemškem jeziku.

Cene: Din 3.50, 4.50, 5.50 in 6.50

— Nov grob. Danes je umrl v Motniku v pokojniški šolski upravitelj g. Ulrik Konjar. Pokojni je bil znan kot vesten, marljiv in visoko izobražen posredni delavec. Pogreb bo v soboto ob 10. v Motniku. Blag mu spomin, težko prizadetim svojcem naše iskrene sožalje!

— Na državni meštanski šoli v Litiiji se prične popravni izpiti 31. avgusta ob 8 uri jutraj. Vpisovanje v 1. razred bo 2. septembra, v 2. razred pa 3. septembra, vsakokrat od 8. do 12. in od 15. do 17. ure. Za vpis so potrebne te-le listine: zadnje šolsko izričevalo, 5 Din kolikovanja in pravilno izpolnjena prijavitelja ter z 20 Din kolikovanja potrdilo pristojne davčne uprave o višini neposrednega davka, ki ga plačujejo roditelji. Za vpis v 1. razred je treba predložiti še krstni list. Pri vpisu je treba plačati 20 Din za zdravstveni fond in šolnino po predpisani razpredelnici, če znaša davek nad 900 Din letno. Prijave se dobe na občini v Litiiji. Vse ostale podrobnosti so razvidne iz oglasa, ki je nabit v veči predilniški poslojiji, v katerem je začasno nastanjena meštanska šola.

— Vreme. Vremenska napoved pravi, da bo deloma oblačno vreme, nekoliko hladneje. Najvišja temperatura je bila v Splitu 32, v Skoplju 30, v Zagrebu 29, v Ljubljani 27.4, v Sarajevu 27, v Beogradu 26 in v Mariboru 24. Davi je kazal barometer v Ljubljani 768.7 mm. temperatura je bila 15.8.

— Samomor stare učiteljice. V Rumi je skočila včeraj v vodnjak in utonila učiteljica Jelka Gjorgjevič, stara 64 let. Živela je več let v skupnem gospodinjstvu s svojo teto, tudi v pokojeno učiteljico. Teta ji je pa nedavno umrla in to je že itak živčno bolno ženo tako potrla da si je končala življenje.

KINO UNION, tel. 22-21

DANES PREMIERA!

Ob 16., 19.15 in 21.15 uri

Tajinstveni potnik

Neobičajne, napete pustolovščine na velikem luksuznem parniku. Zabava in smeh! Kot dopolnilo 2 zvočna tednika, Ufa in Fox, ter poseben film o berlinski olimpijadi!

PRIDE! PRIDE!

Prekrasna veselogra

HREPENIM ZA TEBOJ

Louis Graveur, Camilla Horn, Theo Lingner in Adele Sandrock.

— Obup slovenske služkinje v Zagrebu. V Zagrebu je bila v samomorilnem namenu izločena Marija Gregl iz Orešja, občina Bizelsko. Prepeljali so jo v bonico, kjer so ji zdravilski izprali žolodec. Izpovedala je, da je zahtevala od svoje gospodinje delavsko knjižico in plačilo, gospodinja je pa dejala, da ji knjižice ne da in da mora ostati pri nji. Zato se je Greglova tako razburila, da je pograbil steklenico izloza in začela piti strup. Da ji niso izprali steklenice iz rok, bi se bila tako napila izloza, da bila umrla.

— Pretresljiva tragedija. V Vrapču pri Zagrebu se je odigrala v torek ponoči pretresljiva tragedija. 25-letni zidarški pomočnik Adam Barbarić je streljal na svojo ženo, taščo in tasta, potem si je pa na pokopališču končal življenje. Do tragedije je prišlo baje zato, ker se je takrat vmešavala v življenje mladih zakoncev. Barbarićeva tašča je smrtno nvarno ranjena, tast in žena sta pa samo obtelevjena. V poslovnem pismu pravi mladi mož, da je šel veselo k poroki in da gre prav tako veselo tudi v smrt.

— Brat ubil brata. V vasi Batina blizu Zlatara sta živel brata Ivan in Andrija Ozimec—Turčin v hudem sovraštvo. Njun oče je kuhal pri sosedu žganje in Ivan se ga je napil, Brat mu je očital, da ni obiral sliv, žganje pa vendarle pije. To je dalo Ivanu povod, da je zabodel brata s kuhinjskim nožem. Scedje pripovedujejo, da je bil Ivan jesen na brata, ker je imel ljubavno razmerje z njegovo ženo.

— V smrt zaradi nesrečne ljubavi. V Banji Lukci je skočil včeraj sputraj pod brzovlak slušatelj medicine Boro Džig. Lokomotiva mu je odrezala glavo, trup pa vrgla v jarek. Džig je šel v smrt zaradi nesrečne ljubavi. Njegova izvoljenka se je peljala s istim vlakom, pod katerim je našel tragično smrt.

Iz Ljubljane

—lj Učastniki in upravitelja prireditelja. Ljubljantani se po pravici priključujejo, da je Aleksandrova cesta, ta edina prometna cesta v Ljubljani, vedno polna avtomobilov, motociklov in drugih vozil, ki takrat, ko je prometna najhujša. Vseko meso ima svojo prometno, na kateri je ob dotoknem času prevožen vsak promet z vozili, samo sredi ljubljane mora hoditi človek po promenadi v strahu, da ga ne povozijo avto ali motocikl. Neprestano se morajo ljudje umikati motornim vozilom, znani so celo primeri, da se vozijo dame za volanom po promenadi sem in tja samo zato, da pokažejo svojo spretnost v šofiranju in pa da se postavijo z avtomobilom. Tako ljudje na promenadi nimajo miru. Neverjetno se zdi, da avtomobilisti in motociklisti sami nimajo toliko čuta in zmišlja za mestno življenje, da bi dali ljudem na promenadi mir. Saj vendar lažje vozi po drugih cestah in ulicah, kjer ni toliko pešev. Menda jim je res samo za bahavost. Pa tudi avtomobilisti bi imeli primernejši prostor v Gajevi ulici, ali pred hotelom Slonom, ne pa na promenadi. Tuji majajo z glavami, ko pridejo v Ljubljano in vidijo našo sicer lepo promenado.

—lj Plesna šola Mete Vidmarjeve. Vpisovanje v šolo za moderno plesno umetnost in plesno gimnastiko za poklicne in za laike (posebni tečaji za dame, gospe, otroke) vsak dan od 18. do 19. ure v Gajevi ulici 9. Začetek šole 1. septembra.

—lj Ceste, ki jih ni treba škropiti in ne posejati, so v Rožni dolini, peš pa bi na njih lahko vsaj dvakrat na leto kosili. Zato jim dela največ skrbi, kako bi izpulili travo, ki tako böhnotno rase, da bi bilo treba ceste škrbeti skoraj vsak teden. Zdaj se zopet ukvarjajo s travo na cestah in tega moramo biti vsi veseli. Saj to je vendar javno delo. Posebno nas pa veseli, da so včeraj mestni delavci pometli Cesto na Rožnik in del Večne poti. To se vendar ne zgodi vsak dan.

KINO IDEAL

PAUL HORBIGER, JENNY JUGO

v veseli glasbeni komediji

GOSPODIČNA —

GOSPA

Danes ob 16., 19. in 21.15 uri.

—lj Znameniti film Jana Kiepure »Daj mi to noč«, ki smo ga občudovali svoj čas v kinu Matici v angleškem jeziku, bo te dni na sporedu v kinu Moste in sicer v nemškem jeziku. O Kiepuri in njegovem čarobnem glasu bi bila vsaka beseda odveč, saj ga že dobro poznamo, a vedno nam je njegova simpatična pojava s prodornim, vsa srca osvajajočim glasom, nova, privlačna in prikupljiva. Kakor povsod, kjer se je prikazal na filmskem platnu ta visoko nadarjeni umetnik bo gotovo tudi v Mostah napnila kino množica njegovih oboževalcev in oboževalk. Predstava bodo jutri, v soboto in ponedeljek ob 20.30, v nedeljo pa ob 17., 19. in 21. uri.

—lj Enodnevni avtoizlet na Koroško priredi 30. avgusta izletna pisarna Okorn. Ljubljana, hotel Slon. Cena vožnji s prehrano in prehodom mej. Din 185.—

—lj Vpisovanje v strokovno-nadaljevalne šole v Ljubljani. Šolski odbor strokovno-nadaljevalnih šol v Ljubljani obvešča mojstre, vajence in starše, da je vpisovanje v strokovno nadaljevalne šole ljubljanske v I., II. in III. razred za zamudnike še v nedeljo dne 30. avgusta 1936 med 8. in 12. ure dopolne pri vodstvih strokovno-nadaljevalnih šol na Grabnu, pri Sv. Jakobu na Ledinu, na Vrtači in na Prulah. K vpisovanju je prinesiti: 1. krstni list, 2. izpovedalo o zadnjem šolanju, 3. učno pogodbo, 4. Din 22.— za vpisnino. Šolski odbor opozarja mojstre, da je njihova zakonita dolžnost vpisati vajence v šolo ter skrbeti za točno obiskovanje šole.

—lj Vpisovanje na konservatoriji. Šola Glasbene Maticice sprejema dosedanje in nove gojence 1., 2. in 3. sept. od 9. do 12. in od 15. do 17. v pisarni Glasbene Maticice v Gosposki ulici. Začetek rednega pouka bo v ponedeljek 7. sept. Razdelitev umika in dodelitev k posameznim učiteljem pa v soboto 5. sept. v Hubadovi pevski dvorani. Dosedanji in novi gojenci drž. konservatorija ljubljanskega naj se vpišejo od 1.

MALI OGLASI

eseda 0.50 para, davek Dir 3.— eseda 1 Din, davek 3 Din

za pismene odgovore glede malih oglasov je treba priložiti

mamko — Popustov na male oglase ne priznamo

RAZNO

eseda 50 par. davek 3.— Dto

Najmanjši mesec 3 Din

ZA ŠOLARJE

vse vrste obloke, pumpearce, perilo itd. v največji izbiri si nabavite poceni pri Prekarju, Sv. Petra cesta 14. 6. R.

PARNI KOTEL

etoježi, iskulen, še v obratu, s 6 atm. proda Jos. Kirbiš, Ce. lje. 2264

SLUŽBE

eseda 50 par. davek 3.— Dto

Najmanjši mesec 3 Din

GOSPODIČNO SPREJEM

za pomočna dela v pisarni. Ponudbe z zahtevki plače poslati na upravo »Slovenskega Narodca« pod šifro »Za stalno« 2263

do 7. sept. od 8.—12. ure dop. v konz. pisarni. Sprejemni izpiti za nove gojence se vršijo od 10. do 12. sept., redni pouk pa se začne 15. septembra. Vse podrobnosti na ranglani deski v veči zavoda.

—lj Na ljubljanski osnovni šoli se prične šolsko leto v torek dne 1. septembra s naknadnim vpisovanjem. Na manjšinski šoli bo vpisovanje od 11. do 12. ure. V sredo 2. septembra je otvoritvena služba božja. V četrtek 3. septembra pa se prične redni pouk. Pouk na bežigradski šoli se bo začel pozneje in bo dan pravčasno objavljen v dnevnem časopisu. Vpisovanje v vse otroške vrte bo v sredo 2. septembra od 9. do 12. v prostorih posameznih vrtcev.

—lj Vpisovanje dijakov, dijakinj v privat. ne trgovsko šolo, znani Christofor učni zavod. Ljubljana, Domobranska 15. za enoletni dnevni tečaj vsak dan ustno v pisarni ravnatelja (tudi pišmen). Poučuje strokovno kvalificirane učne moči, profesorji tudi s trgovske akademije Šolnina 120 Din. Zavod nudí interesatom najcenejšo temerljivo izobrazbo za raznovrstne pisarniške in trgovske službe. Zavod obstoji že 33 let, je najstarejša, najbolje obiskana in oblaščeno dovoljena šola s pravico izdajanja veljavnih šolskih izpiseval in edina v lastnem novozidanem šolskem poslopiju. Moderne, higijenično novourejene učilnice. Stanovanja tu, di na zavodu. Nova ilustrirana šolska poročila brezplačno na razpolago.

—lj Otroci se vračajo z morja. Mestno poglavarstvo opozarja starše, da se vrnejo otroci s počitniške kolonije pri Sv. Jakobu-Silivciju jutri, v petek zvečer, z vlakom, ki pride v Ljubljano ob 20.30. Otroci iz okolice Galjevice in Dolenske ceste izstopijo na dolenskem, vsi ostali pa na glavnem kolodvoru.

—lj Trije poškoedavci. V bolnico so danes pripeljali 36letnega raznašalca kruha Matevža Benedičiča iz Zaleznikov. Benedičiča je na vasi nekdo pahnill po stopnicah, da je padel in si pretresel možgane. Delavec Janez Grčar iz Krnine pri Domžalah pa je po naključju sam padel in si tudi pretresel možgane. V bolnico je moral dalje 20letni Janko Markovec iz Ljubnega na Gorenjskem. Pred 14 dnevi ga je napadel zaradi dekleta njegov tekmeec in ga oklal z nožem. Markovec je menil, da bo rane zacelil doma, pa ni šlo. Poškodbe so hude in bo potrebna operacija.

Iz Celja

—c Žrtve nesreč. V torek ob 16. se je ponesrečila v Lokarju pri St. Juriju ob juž. žel. 38letna kočarica Antonija Koširjeva. Pri nalažanju rži se je prevrnil voz, pri čemer je lestev voza zadel Koširjevo in ji zlomila desno nogo. Istega dne ob 5. zjutraj si je 15letna šivilska vajenka Marija Golouhova iz Kasaz pri Petrovčah pri padcu doma po stopnicah zlomila levo roko. Ko se je vračal 31letni Frane Grab iz Čepelja pri Vranskem, ki je zaposlen v tekstilni tovarni v St. Petru v Savinjski dolini zvečer s kolesom z dela domov, je pri Kaplji padel in si nalomil desno nogo. Ponesrečenci se zdravijo v celjski bolnici.

—c Določje glede plačilš koles. Mestno poglavarstvo v Celju razglasa: Po čl. 38. uredbi o zaščiti javnih cest in varnosti prometa na njih se morajo plačati na tovarnih vozilih najpozneje do 31. decembra t. l. zamenjati s platišči, ki so navedena v čl. 18. te uredbi. Po tem roku ne bo na javnih cestah dovoljena uporaba vozil s plati-

šč, ki bi bila ožja od 6 cm. Če sedaj se ne zamenja platišča izdelovati s širino izpod 6 cm.

—c V celjski bolnici je umrl v torek v starosti 38 let uradnik v Westnovi tovarni g. Viljem Planinc iz Gaberja. Pogreb bo danes ob 17. iz mrtnišnice na mestnem pokopališču.

—c Lomljenec za regulacijo Ložnice. V soboto 5. septembra bo pri tehničnem razdelku areškega načelstva v Celju javna ustna licitacija za dobavo 23.772 q kamna lomljenca za proračunsko vsoto 59.432 Din za potrebe regulacije Ložnice v Medlogu po pogojih ki so na vpogled pri tehničnem razdelku.

—c Za 50 hiralcev in ubožcev je sedaj prostora v novem mestnem zavetišču v Medlogu. V ponedeljek bodo tja premestili 13 hiralcev in hiralnice v Vojniku. V prvih dneh septembra pa bodo sledili najpotrebnejši ubožci iz dosedanje mestne ubožnice na Slomškovem trgu.

Iz Ptujja

— Velik požar na Hajdini pri Ptujju. Včeraj proti jutru je nenadoma začelo gorati pri posestniku Martinu Zupanču na Zgor. nji Hajdini. Ljudje so bili že v trdnem apenju, ko se je naenkrat razlegel obupni krik »gori«. Niso se še dobro zavedli nesreče, ko je začela goreti sosedna hiša posestnika Alojza Lajha. Domača požarna bramba je takoj prihitela na pomoč, ni pa mogla preprečiti nesreče. Poslopja so pogorela do tal. Posedniku Zupanču je razen gospodarskega poslopja zgorelo tudi 30 konj, perutnine, tri krave in tri ovce. Skupna škoda se cení na Din 80.000.—. Govori se, da je bil ogenj podkaten in je orožništvo uvedlo strogo preiskavo. Ne mine skoraj leto, da ne bi prijazna vasica Hajdina imela večjega požara.

— Radi krave si je hotel končati življenje. Naši Haložani so zelo vezani na krave, ki jim dajejo mleko, zato tudi skrbno pazijo nanje. V torek je pasel svoj krave 73letni kočar Ivan iz Strajne pri Podlehniku. Nesreča je hotela, da se je krava pri bližaji preveč strmemu pobočju pri padla preko skale v globino, kjer je obležala mrtva. Starček, videč nesrečo, je tako obupal, da je vzel žepni nož ter si prerezal vrat in obležal ves okrvavljen. Ker ga dolgo ni bilo domov, so ga šli iskat domači. Najprvo so našli ubito kravo, in so takoj zašutili nesrečo. In res so našli v bližini luči starčka vsega okrvavljeneja. Naložili so ga takoj na voz in odpeljali v ptujsko bolnico, kjer so ugotovili, da je rana tako globoka, da si je prerezal goštanec in je le malo verjetno da bi ostal pri življenju.

— Težka nesreča. Delavec Simon Drobnič iz Ptujja je bil zaposlen pri žaganju drv. Med žaganjem ga je nenadoma zgrabila cikularka za levo roko, ki mu jo je strašno razmesarila. Bil je takoj prepeljan v bolnico, kjer so mu morali amputirati tri prste.

— Z nožem ga je. V Cirkovcih je te dni prišlo do zopet fantovskega pretepa. Med pretepom so se zabliškali tudi noži. Posrednikova sinova Jožef Francež in Ivan Horvat sta odnesla težje poškodbe in sta se oba morala zateči v bolnico po zdravniško pomoč.

Postani in ostani član
Vodnikove družbe!

Brez posebnega naznanila.



Za vedno nas je zapustil, previden s sv. zakramenti za umirajoče, naš nepozabni mož, oče, stari oče in tast, gospod

Ulrik Konjar

šolski upravitelj v p.

Pogreb dragega pokojnika bo v soboto, dne 29. t. m., ob 10. uri v Motniku.

MOTNIK—LJUBLJANA, dne 27. avgusta 1936.

ŽALUJOČA RODBINA KONJARJEVA IN OSTALO SORODSTVO.

POUK

eseda 50 par. davek 3.— Dto

Najmanjši mesec 3 Din

GOSLI POUČUEM,

grem tudi na dom. Horvat, Po-

ljanska cesta 69. 2262

STROJEPIŠNI POUK

(po desetletnem sistemu). Večerni tečaj za začetnike in izveščance. Najnižja šolnina, učna ura samo 2 Din. Vpisovanje dnevno. Pričetek novega tečaja dne 3. septembra ob 15. uri. Christofor učni zavod, Domobranska cesta 15. 2259

Narodna
tiskarna

LJUBLJANA

KNAPLEVA

5

IZVEŠUJE VRA

TISKARSKA

DELA

TER SE

PRIPOROČA

Matej Hubad — 70 letnik

Ljubljana, 27. avgusta.

Jutri bo praznoval v domačem krogu v Ljubljani 70letnico rojstva mož, ki je po svojem življenjskem delu centralna postava med slovenskim glasbenim in po svoji osebnosti in biti eden najmarkantnejših graditeljev slovenske glasbene kulture, Matej Hubad, ravnatelj državnega konservatorija v poklju — ki je nad 40 let odločilno vplival na pota in usodo naše glasbe.



Na jutrišnji dan pred sedemdesetimi leti je bil rojen Matej Hubad v vasi Povodje št. 5, pri prijatelju Skarčiču pod Smarno goro s hsinim imenom pri »Rebovu«. Tam se pričel kamniški okraj in odtod smo dobili Slovenci že mnogo izvrstnih pevcev. V domači hiši jubilarja je vladala prava goreška vedrina in od pašnikov do Šmarne gore se je razlegalo petje. Vsa Hubadova osebnost je bila tudi na njegovi poznejši poti v svet prežeta z bistvenimi potezami pristnega slovenskega okolja. Kdor je poznal jubilarja po bližje, da ima ta dobrodošen velikan z nasmeškom otroka mehko, zlato in radodarno srce. Kogar je nevednega oplašila njegova pedantna strogost ali profesorska točnost, se spoznal, da je za vseni vnanjimi ostrinami sijalo faniatično solnce poklicanega, ki je z neizprosno doslednostjo uveljavljal svojo misel: Dvigati neuvazeč svoj narod iz puznega hlapčevstva tuji umetnosti, mu odkriti lepoto lastnih zakladov v narodni pesmi, voditi ga z apostolsko gorečnostjo od najskromnejših začetkov Glasbene Matice v Ljubljani do državnega konservatorija s tisoč gojenci. Od 1. decembra 1891, ko je prevzel vodstvo našega prvega muzikalnega zavoda do 1. oktobra 1933, to je do dneva svoje upokojitve, je organizator Matej Hubad stihl malone vse glasbene panoge pod eno streho. Povečal je z vzorno izvedbo svojih harmonizacij narodno pesem in ji dal umetniško mesto na koncertnem odru. Preko 300 koncertov in koncertnih nastopov je dirigiral ne le v Ljubljani in po vseh večjih krajih Slovenije, temveč je s svojim zborom ponesel čast naše glasbe po Jugoslaviji v letu 1922, po Češki pomladi leta 1928, Poljski jeseni istega leta in po Franciji leta 1929. Skoro 40 let je Matej Hubad vodil svoj zbor, izvajal z njim skoro vsa pomembna dela svetovne glasbene literature, znamenite oratorije in mase, a v prvi vrsti vsa vredna dela domačih avtorjev, zlasti jugoslovenskih in slovenskih. Prvi je odkril med Slovenci lepo srbske narodne pesmi in prvi uveljavil St. Mokranjca na koncertnem odru. Višina pevskega zbora Glasbene Matice je bila ne le neprekosljiva doma, tudi stroga in slovenskem dostokrat nenaklonjena inozemska kritika je priznala posebno mešanemu zboru pod vodstvom Mateja Hubada glede neposredne sile njegovih interpretacij in po tehnični dograditvi prvenstveno mesto med zbori osondne in zapadne Evrope. To so zlasti pokazali koncerti na Dunaju (1896), v Opatiji, Reki, Trstu (1911) in Zenovi (1929). Da je Hubadovo delo mogočno in odločilno vplivalo na razvoj slovenske glasbene tvornosti je razvidno iz dejstva, da je Glasbena Matica izdala do 60letnice svojega obstoja v letu 1932 nad 150 zvezkov muzikalij, posamezne od njih v več nakladah. Vse te edicije je jubilarji prirejal, uredil in v formalno brezhibni formi za svoj glasbeni zavod izdal. Kot izbrani pevec, tenkoslušen estot, širokopotezen, a previden organizator ter tudi kot pošten, odkrit in radodaren prijatelj, je zamogel jubilarji obdržati svojo zvesto pevsko gardo od počet-

ka do svojega slovesa v l. 1929, ko ga je zadel delna možganaka kap in mu uklenila delavne roke. Od tedaj se je z redkimi in častnimi izjemami vedno manj gojil slovenski in a capella zbor na sploh, posebno se, ker so današnje razmere nenaklonjene tej panogi glasbe. Hubadovi koncerti so bili vedno kulturni dogodki, ki so močno dvigali zavest naše zmogljivosti in izčistili okus glasbo ljubečega občinstva. Hubadovo delo je bilo zlasti pomembno na torišču glasbene pedagogije. Kot profesor solopetja je vzgojil ali pa dal solidno podlago za nadaljnji študij celi vrsti naših najboljših solistov in solistik. Omenjamo naj le Betetto njegovega naslednika pri vodstvu državne konservatorija, Lovsetovo, Križaja, pokojno Polakovo, Rjavca, Thalerjevo, Golobovo, Arkovo, Banovca, Kovača, Gostiča, Mezetovo, Zupana i. dr., da ne govorimo o njegovih dijaških zborih, kvartetih in solistih iz polpreteklega doba. Poleg pokojnega ravnatelja Frana Gerbiča in dr. Josipa Cerina je bil med prvimi Slovenci, ki so absolvirali konservatorij, se posvetili izključno glasbi in imeli vse pogoje, da se je likoviral čitalniški diletanizem in so je glasbena umetnost osamoevojila od politike in agitatoričnega rodoljubstva preteklega doba. Prehodil je vso bedno pot slovenskega dijak, ki si je izbral glasbo proti volji svoje okolice za poklic, a je kljub temu v letu 1897-98 prešal z odličnim uspehom končne izpite na dunajskem konservatoriju. Z Matejem Hubadom se je pričela doba samolastne slovenske glasbene produkcije in reprodukcije. Od koncertne narodne pesmi do moderne glasbe je segal omenjeni razvoji, čigar študij presega okvir teh vrstic. Treba je bilo pričeti z »Misko« in končati z Gotovčevco »Moliva dobrih očim«, dvigniti je moral Gallusa - Petelna iz prahu in ga obleči po svoje, da so medtem porasli naši najboljši: dr. Krek, Adamič, Lajovic, Sattner, Aljaž, dr. Schwab, Premrl, Kogoj, Osterc ...

Matej Hubad je bil deležen skoro vseh odlikovanj svoje domovine in mnogo priznanj tujine kot malokateri glasbenik slovenski. Na svoje čeprav široke rame pa si je nadel preveliko breme. Moči je podelila narava le do ostro zarisanega meje. Od leta 1929 se zdravstveno stanje Hubadovo kljub najskromnejši negi žal ni zamoglo do konca izboljšati. Nujno je bilo potrebno, da je odločil svoje delo v jeseni leta 1933, da si v svoji dragi rojstni vasi Skarčiču, kjer je prišel svojo dolgo, utrudljivo in zasluženo, a tudi življenjske višje črpaljo pot, odpo more in odpočije pod varstvom svoje verne zakonske družice in za vse žrtve neutrudljive, idealne žene-tajnice, Jerice in v družbi svojega nadbudnega sina - orjaka Sama, ki si je poleg študija jusa izbral še za svoj cilj tisto, za kar je oče živel, se boril in dogradil: Za stavbo naše glasbene umetnosti. Generacija v kateri živimo je deloma odmaknjena od plametečega idealizma Hubadove dobe. Hubadova umetnost je bil čist, jasen ton, vsebinsko in formalno dognan povdarek izvajanih skladb. Celo diskord naj zveni v mejah lepote. Novi čas je pa disonančen v celoti. Glasbena Matica in državni konservatorij nadaljuje ta Hubadovo delo in mladina uživa plodove svojih temeljnih graditeljev. Rod, ki do naša ima svetel memento, utelesen v Hubadovi osebnosti. Z nečloveško silo je držal svojo pot mož, ki se je moral v polpreteklosti boriti z ozkimi slovenskimi razmerami, vedno gnan v metež malenkostnih političnih bojov in stalno od tuje vlade skrivaj nadzorovan. Hubad je vse življenje ostal zvest politični nevtiralnosti zavoda in je vlivajoč Dunaju respekt s svojim delom, v predvojni in vojni dobi ohranil pomen in ime Glasbene Matice čisto in nedotaknjeno. Kot vnet Slovenec in Jugoslovčan je tehtno pomagal afirmirati v mladi državi naše zvanje v glasbi, vedno želeč strpljivosti in harmonije med brati. S tem prizadevanjem je tudi utrdil svoje častno in neporušljivo mesto v naši kulturni zgodovini.

Nikdar in nikjer ni Matej Hubad prenehal biti to, kar je bil in bo do konca: Slovenski človek, obdarjen z vsemi blagodatmi naše zemlje in z vsemi njenimi potezami. Slovesem je dal poleg svojega dela zgled nenehne marljivosti, zavesti moža, ki gre na stavljeni cilj preko ovir in nasprotov, dal nam je vzgled osebne skromnosti, preprostosti in iskrene požrtvovalnosti. Prav radi teh lastnosti bomo vedno prištevali

Mateja Hubada med svoje najboljše sinove. Naj Ti bo, dragi prijatelj namenjeno še mnogo mirnih, zdravih in zadovoljnih polnih let.

Smeh je zdrav

»News Chronicle« proučuje v eni zadnjih številkih zanimiv članek W. Chamberlaina o pomenu smeha v človeškem življenju. Nekoč je mlad stražnik opazil, kako je branje spodrsnilo na bananovi lupini, da je padel in prevrnil svojo stojnico. Stražnik je počil v smeh, čeprav se je zavedal, da ni lepo smejeti se človeku v neprijetni. Rad bi bil smeh zadušil, pa ni mogel. Kri mu je pritnila v obraz, jel je kašljati in neprestano se je smejal. Končno so ga pripeljali v bolnico, kjer je kmalu izdihnil. Takih primerov je več. Smrt pa ne nastane zaradi smeha, temveč zaradi prizadevanja zadušiti smeh. Če se človek od srca smeje, je to najboljša vzpodbuda za organizem, smeh ga varuje malodušnosti in je sploh znak dobrega zdravlja.

Čakmo ima navado začeti vsak pogovor s smehom, pogajanja med plemeni se začnejo s komičnim gledališčem. V psihiatričnih zavodih smatramo veselje smeha za znak ozdravljenja ali za začetek okrevanja. Smeh pospešuje krvni obtok in delovanje pljuč. Med vsemi živimi bitji se smeje glasno samo človek. Otroci se začne smejeti navadno že četrty dan, toda prvi smeh se pojavi šele približno 110. dne. Pozneje je smeh združen s prijetnimi pojavi. Humor se pojavi mnogo pozneje in se močno razlikuje od zdravega smeha.

Človek in strel

Ameriška psihologa W. A. Hunt in C. Landis sta pokazala ameriški Akademiji znanosti zelo zanimiv film o vedenju ljudi pri strelu. Film kaže pojave, ki jih doseglo človeško oko ni opazilo. — Psihologa sta filma ljudi, ki so bili na strel pripravljani, pa tudi take, ki niso nesar strelili. Film je pokazal, da reagirajo ljudje na strel dvojno. V prvem primeru so se vedli ljudje enako. Tudi najmirnejši in najhladnokrvnejši ljudje se ne morejo izogniti prvemu, prostemu očesu nevidnega strahu pred strelom. Oči pri nenadnem strelu pomežiknejo, glava in trup se nagene naprej, usta, ramena in kolena se pa akrcijo. Film kaže, kako odskočijo roke pri strelu od telesa. Komolci se upognejo, kosti se stisejo.

Šele po prvem dojmu nastane ona druga, znana reakcija, pri kateri ostanejo eni ljudje hladnokrvni, drugi se pa prestrašijo. Ameriška psihologa sta rabila za svoj film poseben aparat, ki napravi petkrat toliko posnetkov v sekundi, kakor navadna filmska kamera. Če vrtimo s tem aparatom posneti film z normalno hitrostjo, teče dovolj počasi, da lahko opazujemo vse kretnje.

Morska vidra izumira

Zdaj komaj še lahko govorimo o morski vidri, čije kužuhovine je po svoji ceni navadnemu zemljanu skoraj nedostopna. Na zunaj je ta žival močno podobna tulunu, in tehta nad 50 kg. Njen kožuh je zelo mehak in gost, zato pa tudi izredno drag. Glavno bivaljske te živali je bila tihomorska obala Rusije, na drugi strani pa obala Aljaskje in Aleutskih otokov. Toda ameriški naravoslovec Cracken se je mudil v preteklem desetletju skozi dve sezoni v ožini Isanotskega na najzapadnejšem delu Aljaskje, pa je videl morsko vidro samo enkrat. Pač je za zvedel od domačinov, marsikaj zanimivega o tej že tako redki živali.

Morska vidra se preživlja skoraj izključno z manjšimi morskimi živalmi. Ganjljiva je ljubezen in skrb vidre za mladiče, Morda bi se ne bila tako iztrebljena, da ni njeno krzno enako drago skozi vse leto in ne samo pozimi. Dokler je bila Aljaska pod rusko vlado, se je osredotočala trgovina s krznom morskih vidri v rokah pravoslavniških svečnikov, ki so sprejemali to dragoceno krzno za cerkvena opravila, poroke, krste, pogrebe itd. Morska vidra, ki tu sploh ni bila zelo razširjena, je začela hitro izumirati. Okrog leta 1794 so poslali v Rusijo 2 do 5000 kož letno, sto let pozneje pa komaj še 50. Zdaj pride na vsem svetu na trg komaj pet kož na leto. Toliko morskih vidri ujamejo divji lovci in jih spravijo v Ameriko, kjer plačujejo za nje ogromne vsote. Amerika zdaj stopa štiti morsko vidro in tako se bo morda posrečilo ohraniti jo. Kožuh morskje vidre je nosil tudi avstrijski cesar Fran Josif in zdaj je shranjen v njegovi zapuščini.

General Franco se igra z ognjem

Maroškimi četam je vseeno, koga koljejo, samo da se maščujejo Špancem

Novinar, ki je preživel leta 1925 in 1926 Abd el Krimov upor kot poročevalec na strani rifskih Kabilov in je na glasu kot dober poznavalec Maroka in Španije, pripoveduje o svojem pogovoru s častnikom maroških čet v armadi generala Franca

Kadarkoli sem omenil med sedanjim revolucijo Špancem v ozemlju, zasedenem po uporniki, maroške čete, ki jih je poglavl bo general Franco, so vedno nekam v zadregi obmolknili. Ni namreč priporočljivo kritizirati Francove ukrepe. A kaj bi mogli Španci povedati dobrega o Maročanih? El Tercero, španska tujka legija, je bila že od prvega dne jedro Francove armade in je že sama po sebi groza. Pustolovci, ki jim je postala plačana vojaška služba poklic, se bore divje in brezobzirno, ker sami ne pričakujejo milosti, ker dobro vedo, da se je ne morejo nadejati, če pridejo sovražnikom v roke. Toda strah pred njimi obledava v primeri z grozo, ki jo širijo Maročani, kater pošilja Franco v novih množicah na bojno poljane v deželo, ki se je pred 400 leti z napetostjo vseh sil otrešla njihove nadvlade.



Šišal sem opetovano, da je za Maročane boj v Španiji isto, kakor za španske kmete matanza, vaško klanje na veliko, pri katerem se meša pijanost od prelite krvi z atavističnim odmevom starih krvavih žrtev. In danes sem srečal starega znanca, ki se je boril v Adždiru na strani rifskih Kabilov. Zdaj vodi čete Francovih Maročanov. Toda ko sem se sestal z njim blizu severnega bojišča, je bil bolj podoben mesariju na klavnicu. Vračal se je s svojimi ljudmi baš od »delas«, brez čepice, brez suknjice, raztrgan, v cunajah, prepojenih nesnago in krvi. Spoznal me je šele, ko sem mu zaklical: »Ej, Mahmud, kaj se me več ne spominjaš, Kasbah Sleuana ...«

— Kako bi se te ne spominjal, ben Asare — inšallah, kaj si tudi ti tu, na matanzu? Tu je zopet padla ona usodna beseda, najstrašnejši naziv, kar si ga je mogoče izmisliti za državljansko vojno. Mahmud se je postal. Takrat, med rifskimi Kabilii, se mu je še poznalo, da je bil študent na kahirski Medrisseh, največji mohamedanski univerzi. Zdaj je samo Kabil. Toda kaj ga je privedlo sem, kaj mu je do tega klanja?

— Čuj, Mahmud, kaj iščeš tu? Ali več kaj o marksizmu, da se boriš proti njemu? Mahmud se je zasmejal, potem je pa odgovoril resno:

— Prav nič, toda saj nisem proti nim tam — in pokazal je na sever — niti za te le tu — pokazal je na jug, kjer tabore Francove čete. Sem tu proti Špancem, proti belim psom, s katerimi smo se že od pamtike borili in sem na tej strani, ker je tu boljše.

Mislil, da sem ga razumel. Toda hotel sem od njega slišati točno, kaj more ali kaj hoče reči.

— Dal si se najeti ker Franco dobro plača?

Mahmud se je zarežal in pokazal svoje bele zobe. — Trikrat toliko, kakor v mirnem času, — če pa zavzamemo rdeče mesto, se nekaj ur nihče ne zmeni za nas.

Ropanje ali rekviriranje spada več ali manj k vsaki vojni — toda — pustiti div-

jake brez nadzorstva v zavzetem mestu s belim prebivalstvom, to je pa novost španske državljanske vojne. In Mahmud je nadaljeval:

— To je naša plača — s tem so nas gospodje kupili. Vedo, da se ne bojimo smrti kot kristjani in zato lahko gremo naprej in jim prebijemo pot — za to nam gre nekaj ur svobode v zavzetih mestih. Toda glej, ben Asare. Ti me poznaš in sam nisi Španec. Več, kako so ravnali z nami, kako so nas prodajali in osvajali našo zemljo. Milajši si od mene, toda spoznal si to. Jaz sem pa doživel, kako je maršal Lyautey le ta 1912 strmoglavil feškega sultana in posadil na prestol Jusufa, preživel sem boje za Rif in bil sem pri Annualu leta 1921, takrat na prvem pokolu Špancev. Abd el Krim je zmagoval in da niso posegli vmes Francozi, bi bili igraje zavzeli Fez — španski kavalirji bi nas gotovo ne bili zadržali ...

Ko smo izgubili bitko pri Adždiru, sem prešel na drugo stran, kakor mnogi drugi. Abd el Krim je vedel za to. Bili smo psi, toda čakali smo na priložnost. In zdaj je prišla. Vseeno je, kdo nas najame, v čigavi službi ubijamo brate svojih takratnih sovražnikov. In Francu je nas še vedno premalo, zdaj nas že vozi čez morje z letali, da gre hitreje.

Poklical sem Mahmuda v spomin Medrisseh, njegove nekdane študije, toda Mahmud je pogledal na svoje okrvavljene cunje.

— To je še stvar drugih. Ti vedo in lahko čakajo. Nikar ne misli, da islam spi in da naši ne vedo, kaj se godi. Ve Egipt, ve Ben Seud, vedo vsi od Tangerja do Alžira in vsi tja proti vzhodu do Azije. In morda, ben Asare, je vse to le preizkušnja. Bilo jih je že mnogo, vedno od časa do časa, toda Evropei so resnično spoznali samo eno, ko je dvignil pred 50 leti ustajo Mahmud ali, Mahdi, Ben Asare, na eni strani solnce zahaja, na drugi pa vzhaja. In morda vziđe nekoč tudi nam. Zasukrat nas pa Franco plačuje za ubijanje Špancev.

Mahmud je kakor drugi pogrnil predse za preprogo službo mu umazano cunjko k molitvi, mrmrajoč: Allah je velik in mi smo njegovi otroci. Dajejo nam dobro, novo orožje, imajo pa tudi avtomobile in letala. Allah je velik ...

Japonska vlada proti samomorom

Narastajoče število samomorov na Japonskem, ki jim je glavni vzrok nesrečna ljubezen in hrepenenje še živga za ljubljeno, združiti se čim prej z ljubljeno bitjem na onem svetu, je privedlo japonsko vlado, da je ustanovila poseben urad za zatiranje te narodne bolezni. Samomorci se na Japonskem zadnja leta tako množijo, da so postali nevarni, ni vsemu japonskemu narodu. Vlada nastopa proti samomorom polom posebnega urada in s pomočjo policije. Na čelu tega pokrata stojijo znani strokovnjak na polju samomorov Ryunosuke-Kobayashi, čigar naloga je odvracati samomorilne kandidote od samomora in preprečevati zlasti samomore zaradi nesrečne ljubezni. Takemu samomoru pravijo Japonci shinju. Nesrečna ljubezen je poglajala že na tisoče Japoncev in Japonci v žrelo ognjenikov ali pa jim potisnili v roke samomorilno orožje.

Prof. Kobayashi je sklical pedagoge in strokovnjake socialne vzgoje ter izdelal program sistematične torbe proti samomorom s pomočjo predavanj, gledališča in filma. Priljubljeni način samomora s skokom z visokega poslopja je bil že znatno omejen, pa se je pričel zopet širiti tako, da je policija odredila, da morajo biti vsi tokijski nebotičniki na vrhu ograjeni z visokimi mrežami. Trgovski dom Matsuya v Tokiu je dal ograditi svojo streho, od koder so zelo radi čakali samomorilci, obenem pa je postal vnanji stražo. Nesrečna ljubezen zakrivi na Japonskem povprečno 30.000 samomorov na leto.

PRIPRAVLJENA JE

— O božiču se poročim, — pravi hči svoji materi.

— Ze prav, toda rada bi vedela, če si pripravljena na zakonski stan?

— Seveda sem, mamica, saj imam 24 no-vih nočnih srajc.

Nevarna lepota

Roman

— Ali ne veste, kam je odšla baronica Lieblingova? — ga je vprašal kakor da dvomi.

— Ne vem, gospod. Danes je četrtek. Najbrže je gospa baronica pri knežini Kolonbini.

Lakaj se je vrnil v vežo in zaprl Jakobu pred nosom steklena vrata. Počasi se je Jakob vračal po stopnicah. Lakajovo vedenje se mu je zdelo sumljivo in čudil se je, da mu Mania ni povedala, da je ne bo doma. Gredeč čez dvorišče je opazil, da snaži kočijaž baronično kočijo. Torej se ni odpeljala v vilo Endymion! To se mu je zdelo tem bolj sumljivo in v srcu je začutil skelečo bolest.

Odhitel je h knežini Kolonbini, toda tam ni našel Manie, ne kneza Gregorije-va. V mučnem čakaniu je ostal pri knežini celo uro, potem se je pa znova vrnil v ulico la Paix. Tam je zopet zagledal njeno kočijo in izprehajal se je nekaj časa pred baronično vilo. Čeprav

je bil večer zelo toplel, so bila okna zaprta in vila je bila kakor izumrla. Pol ure je čakal zaman, potem ga je pa postalo sram in sklenil je vrniti se domov. V hipu, ko je zavil za vogal v sosedno ulico, je pa zaslišal, kako je nekdo priplil vezna vrata baronične vile. Srce se mu je skrčilo. Vrnil se je in spoznal od daleč možko postavbo, odhajajočo v nasprotno smer. To je podžgalo njegovo ljubosumnost in ves razkačen se je vrnil domov.

Še istega večera je dobil od Manie pisemce. Opravičevala se je, da je ni bilo doma, za drugi dan mu je po dolročila uro, ko bo sama doma. Ni se zadovoljil z njenim izgovorom, ker je videl v njem samo zvijačo, da odvrne od sebe vsak sum in ga preslepi. Ves iz sebe je prišel od določeni uri k nji.

Mania je bila res sama in smeje je sprejela Jakoba, kakor da nima na vesti niti najmanjšega greha.

— Hudo mi je, da me včeraj niste našli doma in da vas nisem mogla pravočasno obvestiti o svoji odsotnosti.

— Torej vas res ni bilo doma? — je vprašal Jakob nezaupljivo in s sarkastičnim nasmehom.

— Od trenutka, ko sem vam to povedala, — je odgovorila, ponosno in zamisljivo, — nimate pravice dvomiti o

tem. — Oprostite mi, — je odgovoril trpko, — po vsej pravici sem mogel dvomiti, kajti vaš hišnik je pozvonil, kakor da ste doma, vaš kočijaž je čistil kočijo. Torej ste odšli z doma peš?

— Kaj vas to briga? — je kriknila. — Doma me ni bilo, to je vse!

— Pri knežini Kolonbini vas tudi ni bilo, kakor je trdil vaš sluga. Zaman sem vas čakal tam celo uro. Končno sem se naveličal čakati, vrnil sem se pred vašo vilo in videl iz nje odhajajočega moža.

Mania je skomignila z rameni, stisnila po stari navadi ustnice v ironičen nasmeih in ga razdraženo pokarala:

— Moji pokloni! Lotili ste se čistega poklica. Ali veste, kako se pravi temu v vseh jezikih? ... Vohunstvo!

— Imenite to kakor hočete ... bil sem upravičen ravnati tako, ker vas blazno ljubim in imam za kaj biti ljubosumen.

— Ljubosumen! Na koga pa, če smem vedeti?

— Na kneza Gregorije-va, v katerega ste se do ušes zaljubili in ki je pri vas kakor doma.

Mania si je grizla ustnice in molčala. Jakob je smatral njen molk za priznanje in nadaljeval je srdito: — Sami to pri-

znavate, ne upate se zanikati.

— Na take bedarije nisem vajena odgovarjati. Kneza Gregorije-va sprejemam kot prijatelja in to je vse. Nič na njem, tudi njegovo vedenje, vam ne daje pravice do takih žaljivih vprašanj. Knez se je vedel vedno dostojno kot dober družabnik in kot visoko naobražen mož. Mnogim mojim znancom bi lahko služil za vzor. Smešno je, če mislite, da se vam godi krivica ... Zdaj vidim, da mnogo zahtevate od drugih, da pa sebi preveč prizanašate. Če bi bila tudi jaz tako prepirljiva in občutljiva, bi se lahko obrnila na vas s težjimi očitki. Ali mislite, recimo, da ne opažam na vas, kako ste raztreseni, potrti in nečemerji? Kadar sva skupaj ne morem spraviti iz vas nobene besede. S telesom ste tu, vaše misli pa blodijo drugod in jaz dobro vem kod.

V svoji ženski prebrisaniosti je spretno zavzela namestu obtoženke bojevito stališče tožitelja.

— Da, — je nadaljevala sarkastično, — žalujete za preteklostjo in toži se vam po vašem domačem kraju, po njegovih prebivalcih ... Bože moj, razumem to, saj je čisto naravno. Toda to bi morali vsaj odkrito priznati, kaj? Verjemite mi, dragi prijatelji, da še daleč ni moj namen zadrževati koga proti

njegovi volji. Če se pri meni ne počutite doma, prosta vam pot ...

Po teh samozavestnih, ponosnih besedah je ostal Jakob kakor vkopan in namestu gneva je napolnil njegovo dušo mučen strah. Bal se je, da bi ne izgubil Manie in ta bojazen ga je povsem razorožila. Skesal se je, padel pred baronico Lieblingovo na kolena in bilo mu je odpuščen.

Posihmal je bil res navezan na milost in nemilost žene, ki jo je tako slepo ljubil. Njegov položaj se je tako še por slabšal. V njenih očeh je bil mnogo izgubil. Pri Manii ni imel več tiste avtoritete moža, pred katero se žene rade in spoštljivo prikloni. Sama mu je to jasno povedala, da ne trpi slabšev in da ceni samo moža, ki stopajo pred njo možato. Od tistega dne ni imela nobenih ozirov več, niti na misel ji ni prišlo, da bi izpremenila način svojega življenja, postala je povsem svobodna, neodvisna. Jakob je to strašno bolelo, toda bal se je nadlegovati jo z novim tamniam in očitki. Toda skrito trpljenje in skrb za denar sta omajala njegovo zdravje in uničila njegov duševni mir. Povrhu ga je glodala še ljubosumnost da nikjer ni našel miru in tako je vidno hiral. Le-chastra je vedno bolj skrbelo, kaj bo z njim.